

AGENDA

- 16 nov. Rivierentelling
- 23/24 nov. Bekentelling
- 28 nov. 20.00 uur zaal N5 of N6
Fac. der Wiskunde en Natuurwetenschappen
Heyendaalseweg, Nijmegen
KNNV-lezing (ook voor leden van de VWG)
Dia's over vogels en zoogdieren in
het Krügerpark (Zuid-Afrika)
door de heer Rijpkema (Hardenberg)
- 14 dec. Rivierentelling
- 18 jan. Rivierentelling
- 21 jan. Ledenavond (ook toegankelijk voor KNNV)
lezingen door de heer S. Reichgelt
(Vogelwet) en de heer H. Huilmand
(valkenier, preparateur)

WERK GROEP LAND VAN CUYK

- 17 nov. Ooypolder
7.30 uur busstation Grave
- 15 dec. Kraayenbergse plassen
8.00 uur Kerk Linden

De maandelijkse bijeenkomsten bij de heer
van Schipstal, Tongelaer 20, zijn op:
14 november en 12 december om 20.00 uur.

DE MOURIK

JAARGANG 11 NUMMER 4

VOGELWERK GROEP RIJK VAN NIJMEGEN EN OMSTREKEN

NOVEMBER 1985

Redactie: Johan Thissen & Dick Heg
Hobbemaweg 118
6562 CW Groesbeek

Illustraties: Dick Heg, Jeroen Helmer,
Pieter-Paul van Laake

Overname van (gedeelten) van artikelen of van illustraties is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de auteur.

Aanwijzingen voor auteurs:

ARTIKELEN - De redactie is bereid U bij te staan onder andere inzake het verzamelen van literatuur- en archiefgegevens.

Tikwerk kan door ons gedaan worden.

Wanneer U het zelf tikt - Duidelijke, scherpe letter!

Geen versleten lint, machine schoonmaken of een wegwerp-carbonlint gebruiken.

Tikken op gewone A4-vellen.

Kantlijn links én rechts 2 cm,

onder en boven 2,5 cm.

Dicht opeen tikken (regelstelling 1)

ILLUSTRATIES: Pentekeningen met Oost-Indische inkt op wit papier of transparant. Bij voorkeur ongeveer 1,5 tot 2maal de grootte waarop ze afgedrukt moeten worden.

I N H O U D

Huishoudelijke zaken	113
Veldwaarnemingen maart-juni 1985	116
Het Smelleken in het Rijk van Nijmegen	121
Bekentelling november 1984	126
De Grote Gele Kwikstaart (Motacilla cinerea) in het Rijk van Nijmegen	131
Rivierentelling november 1983	136
De blauwe reigerkolonie te Ubbergen	138
Het voorkomen van de IJsvogel in de winter in het Rijk van Nijmegen deel 1: Aantalsverloop en trek	140
Voor U Gelezen	149

VAN DE BESTUURSTAFEL

113

VERSLAG VAN DE NAJAARSLEDENVERGADERING
op 10 september 1985

OPENING EN MEDEDELINGEN

In aanwezigheid van een 30-tal leden opent Laurens Rietveld als bestuurslid de vergadering. Na de mededeling dat onze VWG zich bij de Gelderse Milieufederatie heeft aangesloten vraagt Johan Thissen (en enkele leden met hem) of wij ons niet polariseren. In principe moet onze VWG toch open staan voor iedereen, zelfs jagers. Zonder diepgaande discussie en een stemming gaat de vergadering akkoord met de toetreding. Indien toekomstige acties daar aanleiding toe geven komen we terug op het feit dat de Gelderse Milieufederatie ook namens onze VWG optreedt.

BESTUURSVERKIEZING

Het stadhouderloostijdperk dat na het aftreden van Johan Thissen was ingegaan, wordt tijdens de vergadering afgesloten. Laurens Rietveld heeft zich bereid verklaard voorzitter te worden en liefst 88 % van de aanwezigen waarderen zijn optreden tijdens genoemd tijdperk. Olof van Hoorn die zich als bestuurslid herkiesbaar stelt krijgt het vertrouwen van 82 % van de aanwezigen en Gerard Schreurs, die voor 't eerst achter de bestuurstaafel plaats neemt haalt een score van 76 %. Voor de opvolging van Rob Gorissen, die voor zijn werk bedankt wordt, is nog geen directe opvolger gevonden. Als contactadres voor onze VWG gaat dat van Louis Geraets fungeren. Het notuleren van vergaderingen neemt Gerard Schreurs voor zijn rekening.

RIVIERENTELLINGEN

Nadat Jan v.d. Brugge informatie van de VWG Grote Rivieren heeft doorgegeven vertelt Laurens Rietveld nieuwe leden hoe de organisatie binnen onze VWG geregeld is. Voor opgave voor komend winterseizoen wordt de pauze gereserveerd.

TREKTELLINGEN

William Verpoort koördineert komend najaar trekellingen bij het Vagevuur. Dick Visser doet hetzelfde voor een simultaantelling indien voldoende tellers zich bij hem opgeven. Voor de gegevensuitwerking staan Michiel v.d. Weide en Léon Engels garant. Ook bij laatstgenoemde kunnen zich tellers opgeven.

BEKENTELLINGEN

Gezien het enthousiasme en succes vorig jaar zullen op 23 nov. en 9 febr. weer bekendtellingen plaats vinden. Voor enkele gebieden worden sub-koördinatoren benoemd. Bij Dick Visser (initiatiefnemer) zijn meerdere aanmeldingen van tellers welkom. Dick Heg vraagt om een z.g. midwintertelling. Tellers die aan deze telling medio januari willen meedoen kunnen ook met hem contact opnemen.

ROOFVOGELTELLINGEN

Ondanks dat landelijk de tellingen onder auspiciën van SOVON een vervolg krijgen, wordt er binnen ons werkgebied slechts Groesbeek, de Ooypolder en de Duffelt geteld. Bij veel enthousiasme voor de 1^e zondag van januari wordt er ook een telling voor de 1^e zondag van december en die van februari georganiseerd. Opgave bij Gerard Muskens.

PAUZE

Behalve het indelen van de telploegen vindt tijdens de pauze ook verkoop van 'Vogels van de Ooypolder' plaats. Olof van Hoorn meldt dat nu 4 weken na het verschijnen zo'n 900 boeken de deur uit zijn. De verkoop binnen de VWG (ca. 25 % van de leden) valt hem tegen.

BROEDVOGELINVENTARISATIE

Raymond Schuurkes deelt bij monde van Laurens mee dat met sukses een 10-tal terreinen zijn geïnventariseerd. Raymond werkt aan een speciale uitgave van de Mourik waarin alle resultaten gepubliceerd zullen worden. Nieuwe plannen zijn de Bemmelse uiterwaarden de Holdeurn (incl. zuidelijk deel), maar verdere uitwerking wacht op de komende voorjaarsvergadering.

EKSKURSIES

Laurens doet verslag van problemen die ontstonden doordat De Gelderlander ons ekskursie-programma publiceerde. Om toekomstige moeilijkheden te voorkomen wordt er geen Mourik meer bij De Gelderlander bezorgd.

Een toekomstige Flevo-ekskursie zal eerder aangekondigd worden.

Een komend najaarskamp (Schouwen-Duiveland of Ameland) komt in moeilijkheden omdat onder de potentiële ekskursie-gangers geen enkele autobezitter blijkt te zijn. Dhr. Hermesen stelt voor de organisatie-problematiek tijdens de vergadering te omzeilen door in de toekomst de leden van te voren schriftelijk hun keuze kenbaar te laten maken.

TELEVISIE-EKSKURSIES

Vogelbescherming vraagt komende winter maandelijks ekskursie-leiders n.a.v. het programma 'Zeker weten'. Met het I.V.N. samen zijn er 12 vrijwilligers, hetgeen voldoende is. Laurens zal samen met Wim Schurink e.e.a. coördineren.

LEDENA VONDEN

De KNNV heeft een vogel-lezing in november gepland. De datum is nog niet bekend, maar kunt u lezen elders in de Mourik die u nu in handen heeft. Ons voorstel om de KNNV een avond verzorgd door de Veldpolitie te presenteren, werd niet gewaardeerd. Laurens zal naar een andere invulling van deze leden-avond zoeken. Onder de vele suggesties was de jaarlijkse vraag van Peter Brouwer om een steltloper-avond.

STELTLOPERTELLINGEN

In tegenstelling tot eerdere berichten worden landelijk de tellingen gekontinueerd. Peter Brouwer geeft hiervoor de argumentatie. Hij is bereid om voor onze VWG de coördinatie te blijven doen en hoopt op dezelfde wekelijkse frekwentie. Leden die geregeld de Erlecomse Waard willen tellen kunnen zich bij Peter melden.

ARCHIEF

Peter Brouwer vervolgt met de mededeling dat het gehele waarnemingen-archief van onze VWG bij het SBB gefotokopieerd kan worden. Eerst moet echter het een en ander beter op datum gezet worden en hiervoor krijgt Peter enkele vingers omhoog.

RONDVRAAG

Dik Heg belooft een lijvig Witgatjes-artikel in de Mourik.

Jan Jacobs vraagt naar mogelijkheden voor een najaarskamp bij de Hondbosse Zeewering. Het gebrek aan auto-vervoer blijft ook hier hetzelfde struikelblok. Buiten het bestuur en dus de VWG om zullen de ekskursiegangers onderling verdere mogelijkheden bekijken.

Peter Brouwer vraagt of een bestuurslid voortaan voor een aantal koffienningen kan zorgen. Een toezegging komt er niet en ook de vraag of dit nu door het bestuur gedaan moet worden, blijft open.

Gerard Schreurs meldt het bestaan van een Gierzwaluwen-werkgroepje die in de stad Nijmegen kunstmatige nestgelegenheid wil bevorderen. Tevergeefs vraagt Gerard om verdere medewerkers.

Precies om 22.30 hr sluit Laurens, als voorzitter, de vergadering.

LEDENMUTATIES

Nieuwe leden:

M. Klemann, Margrietstraat 6, 6621 DW Dreumel
Th. Beerlage, Aldenhof 21-57, 6537 BM Nijmegen
P. Pelser, Kraayenberg 72-13, 6601 SK Wychen
J.H.J. Doodkorte, Kraayenberg 83-75, 6601 RD Wychen
N. Ebben, Heerstraat 18, 5435 PC St. Agatha, 08850-12378
P. Erftemeijer, Prof. Bromstraat 9, 6525 AM Nijmegen

Adreswijzigingen:

G. Berendse, Lijsterbesstraat 11, 6523 JM Nijmegen
J.B.M. de Vrieze, Korte Scheidingsweg 35, 3312 JM Dordrecht
Geschrapt wegen contributieschuld:
Th. van Dinteren, Deest; W. Hajer, Boxmeer; J. Wilbers, Nijmegen.

AKTIVITEITEN

TREKTELLINGEN 1984

Iedereen, die deze herfst trek heeft geteld, wordt verzocht de resultaten hiervan zo spoedig mogelijk op te sturen aan Peter Brouwer. Peter stuurt de zaken door aan ondergetekende, die samen met de Michiel van der Weide een verslag zal proberen te maken.

Leon Engels, Schubertstraat 12, 6561 EN Groesbeek, 08891-3401

WAARNEMINGEN VAN FUTEN

Steeds vaker verschijnen er beschrijvingen van het voorkomen van bepaalde soorten in ons werkgebied. Ondergetekende wil zich storten op de futen (Fuut, Roodhalsfuut, Geoorde Fuut, Kuifduiker en Dodaars) en verzoekt daarom ieder lid zoveel mogelijk waarnemingen te verzamelen en door te sturen aan Peter Brouwer.

Dick Heg, Passtraat 3, 5826 AL Groningen, 04781-2161

BEKENTELLING

Zie eerst het verslag van de bekendtelling in november 1984 in dit blad. In het weekeinde van 23/24 november aanstaande staat er weer een op stapel. Ondergetekende rekt op U. Ook personen, die tot dusver nog niet meegedaan hebben, zijn welkom. Bel voor Noord-Brabant Henk de Vries (08850-13614) en voor de rest Peter Brouwer (080-220618).

Dick Visser, Bruuk 122, 6562 KN Groesbeek, 08891-6041

FENOLOGIE 1985

Wilt U uw vroege waarnemingen van 1985, liefst op een fenologieformulier, inzenden naar Peter Brouwer? SPOED !!!!!!!!!

Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen

NATUURSTUDIE OP NOTRE DAME??

Op pagina 138 en 139 van deze Mourik staat een artikel van de MMS Notre Dame te Ubbergen uit 1956.

Kan iemand mij meer vertellen over natuurstudie op dit pensionaat?

Johan Thissen, Hobbemaweg 118, 6562 CW Groesbeek, 08891-5852

VELDWAARNEMINGEN

MAART - JUNI 1985

Parelduiker	1/30-6 1 juv. ex. grindkuilen Mill (div. wrn.)
Aalscholver	maart/april trekwaarnemingen langs de Maas in noordelijke richting
	18-4 25 nesten Lobberdense Waard (OH)
Roerdomp	28-5 1 ♂ r. Meeuwenven Bergen (Lb.) (DH)
Woudaapje	GEEN WAARNEMINGEN
Kwak	1-6 1 ex. naar Z. Mulderskop (Ha)
	16-6 1 subad. naar N laag Erlecomse Waard (OH,W)
	27-6 1 adult ex. Drutense Waard (LB)
Blauwe Reiger	18-4 20 nesten Lobberdense Waard (OH)
	8-5 45 nesten Duivelsberg (OH)
Purperreiger	29-4 1 ex. Groenlanden-west (W,Ha)
	4-6 1 ex. Groenlanden (OH)
Ooievaar	16-3 1 ex. ONGERINGD Bergharen (DV)
Kleine Zwaan	14-3 162 ad., 26 juv. Loenense Buitenpolder (LB)
Wilde Zwaan	14-3 32 ex. Kekerdome Waard (OH)
	6-4 1 ex. idem (W), laatste waarneming
Rietgans	3-3 + 60 ex. Maasheggen Beugen (RP)
	9-3 ca. 1500 ex. 't Westen Beers (LG)
	200 ex. de Geest Beers (LG)
Grauwe Gans	mei/juni 9 p.+juv. Groenlanden, 1 p.+juv. Jonkmanshof, 3 p.+juv. Ooyse Graaf, 5 p.+juv. Kaliwaal-Ooypolder (PB)
	18-4 1 p.+juv. Megense Ham (PBe)
Brandgans	7-3 2 ad. Maasbommelse Veld (LB)
	9-3 5 ex. overvl. Kaliwaal-Ooypolder (RB)
	29/30-4 1 ex. idem (div. wrn.)
	19-5, 2-6, 19-6 4 ex. idem (div. wrn.)
Rotgans	1-6 1 ex. Grindkuilen Mill (LG)
Roodhalsgans	10-3 1 ♂ ad. Kaliwaal-Ooypolder (PB,CS,EJ)
Bergeend	3-3 1 ♂ Noordereiland Boxmeer (MA)
	3-5 2 ex. Niers Gennep (WH)
	seizoen 1-2 p. Kraayenbergse Plassen (div. wrn.)
Smient	2-3 2600 ex. Kaliwaal-Leeuwen (DV)
	3-3 1100 ex. Kaliwaal-Ooypolder (PB)
	17-4 1 ♂ Noordereiland Boxmeer (MA)
	21-4 17 ex. Erlecomse Waard Ooypolder (CS)
Krakeend	3-4 1 p. Mazenburg Heyen (MA)
	mei/juni wrsch. 15-20 p. Ooypolder (W)
Wintertaling	1985 5 p. Ooypolder, 1 p. St. Jansbeek, 2 p. Bergerheide, 2-3 p. Gemeenteheide Bergen
Pijlstaart	3-5 1 ♂ Mazenburg Heyen (MA)
Slobeend	mei meer dan 74 p. Ooypolder (PB)
Tafeleend	mei/juni meer dan 18 p. Ooypolder (PB)
Witoogend	2-3 1 ♂ Niers Milsbeek (EJ)
Kuifeend	juni meer dan 56 p. Ooypolder (PB)
Toppereend	3-3 4 ♀♀, 3 ♂♂ Maas Boxmeer (MA)
	9-3 6 ♂♂ Mazenburg Heyen (DH)
	Tot 13-4 verschillende exemplaren bij Heyen aanwezig.
	13-4 1 ♂ Mazenburg Heyen (RvT)
Eidereend	maart-juni 1 subad. ♂, 1-3 ♀♀ Waal Ooypolder, subad ♂, ad ♂, 1 ♀ Maas + Sambeek-Boxmeer
Grote Zeeëend	3-3 3 ♂♂ Noordereiland Boxmeer (MA)
	7-3 2 ex. Waal bij Erlecom (OH)
	13-4 2 juv. ♂♂ Gouden Ham Maas en Waal (LB)
Brilduiker	17-4 1 ♀ de Vilt (MA)
Nonnetje	3-4 1 ♀ Millingerwaard (RP)

Middelste Zaagbek	8/10-3 1 ♂ Noordereiland Boxmeer (MA)
Grote Zaagbek	24-4 1 ♀ Bisonbaai (OH)
Zwarte Wouw	6-4 1 ex. naar NW Millingerwaard (W)
	20-4 Thornsestraat Ooypolder (LE)
	17-5 1 ad. naar O Ewijkse brug (LB)
	20-5 1 ex. naar O Oude Waal Ooypolder (EJ)
	2 ex. naar O Vortumse uiterwaard (HV)
	1 ex. naar N Vogelshoek Gassel (EJ)
Rode Wouw	25-5 1 ex. naar N Hezelstraat Groenlanden (CS)
	3-4 1 ex. Tongelaer (EJ)
	8-4 1 ex. jagend Circul van de Ooy (PB)
	20-4 2 ex. naar NO Well (CS)
	5-5 1 ex. naar No Kaliwaal Ooypolder (W)
Blauwe Kiekendief	15-5 1 ♀ Groenlanden (PB)
	12-5 1 ♀ naar O Maas-Waalkanaal Hatert (PB)
	15-5 1 ex. naar O Waal camping Groot Altena (PB)
Grauwe Kiekendief	16-5 1 ♀ Macharen Haren c.a. (LB)
Visarend	7-5 1 ex. f. Kraayenbergse plassen (EJ)
	11-4 1 ex. naar NW Mazenburg Heyen (RvT)
	13-4 1 ex. naar O Oude Waal Ooypolder (LR,PB)
	12-5 1 ex. naar N Kranenburgerbruch (CS)
	16-5 1 ex. naar NW Kopsendal Ubbergen resp. om 17.45, 17.50 en 17.15 uur (W)
Roodpootvalk	9-6 2 juv. ex. naar ZO de Cock Gassel (RP,EJ)
Slechtvalk	18-3 1 ex. jagend uiterwaarden Beuningen (Rb)
Kwartel	27-5 1 ♂ r. Bisonbaai-west (OH)
	2-6 1 ♂ r. Oude Waal Ooypolder (W)
Waterral	16-6 1 p.+juv. Meeuwenven Bergen (DH)
Porseleinhoen	april-mei 1 ♂ r. Oude Waal Ooypolder (div. wrn.)
Kwartelkoning	9,15-5 1 ♂ r. Oude Waal Kekerdome (W)
	2-6 1 ♂ r. Hoekse Waard Ooypolder (W)
	8-6 1 ♂ r. Winssense waard (LB)
	15-6 1 ♂ r. in meidoornstruik Afferdense en Deestse waarden (LB)
Kraanvogel	23-3 160 ex. Wellsch Meer (Re)
Scholekster	15-3 52 ex. grindgat Weurt (RB)
	16-3 77 ex. Waal 6L (RvT)
	75 ex. Maauiterwaarden Megen (RvT)
	28-3 36 ex. uiterwaarden Doornenburg (OH)
	29-3 47 ex. Mazenburg Heyen (MA)
	31-3 47 ex. Groene Heuvels Bergharen (RG)
Kluut	29-3 1 ex. Erlecomse Waard (LR)
	GEEN BROEDGEVALLEN DIT JAAR
	3-5, 29-5 1 ex. Kraayenbergse plassen (div. wrn.)
Kleine Plevier	26-6 2 ex. alarmerend Rijksweg 73 Haps (EJ)
Goudplevier	17-3 219 ex. Millingerwaard (OH)
	29-3 16 ex. Groespeel Mill (FC)
Zilverplevier	4-4 1 ex. de Bijland (DH)
Bonte Strandloper	31-3 2 ex. naar N Mazenburg Heyen (DH)
Kemphaan	5-5 1 ♂ naar N Mazenburg Heyen (MA)
	22-5 1 ♀ opvl. naar O Circul van de Ooy (CS)
	18-6 6 ex. Erlecomse Waard (EJ)
Bokje	1-5 1 ex. door Zwaneveld 30e straat (PB)
Watersnip	mei-juni 2 p. Circul van de Ooy Persingensestr.
Houtsnip	2-6 1 ex. r. overvl. de Vilt 03.15 uur (DH)
Regenwulp	20-4 120 ex. f. Maaspolders Oss-Marenkessel (LB)
Zwarte Ruiter	9-4 2 ex. r. naar N Hapse polder (DH)
	30-4 1 ex. over de Voort Gassel (LG)
Groenpootruiter	2-5 20 ex. in één groep Staartjeswaard Beuningen (RB)
	4-5 13 ex. in één groep naar N Jonkmanshof Ooy (W)

Witgatje	8-6	1 ex. opvl. St. Jansbeek Groeningen (DH)
Bosruiter	23-4	1 ex. Oude Waal Ooypolder (W)
	29-4	1 ex. Millingerwaard (Ha,W)
		1 ex. strang Bisonbaai (CS)
Oeverloper	2-6	2 ex. r. de Vilt (DH)
Dwergmeeuw	29-4	12 ad. ex. Millingerwaard (W,Ha)
	mei-juni	1-2 juv. ex. Erlecomse Waard-Millingerwaard
	15-5	1 onv. ex. naar O Waal Beuningen (RB)
Kokmeeuw	3-5	400-500 p. Kaliwaal Ooypolder (OH)
Stormmeeuw	16-6	1 p. alarm Kaliwaal Ooypolder (W,OH)
Zilvermeeuw	16-6	1 p. alarm idem
Grote Mantelmeeuw	23-6	1 ex. 3e jrs. Kaliwaal-Ooypolder (JJ)
Reuzenster	11-5	1 ex. Kaliwaal Ooypolder (OH)
Visdief	22-6	1 ex. naar NNW Maas Groeningen (DH)
		1 ex. naar N Kraaienbergse plassen (RP)
	16-6	29 p. Kaliwaal Ooypolder (W,OH)
Dwergstern	6-6	1 ex. t.p. Waal Beuningen (RB)
Zwarte Stern	9-6	1 ex. f. Maas Vierlingsbeek (DH)
Witvleugelstern	9-6	1 ex. overgangskleed Zwarte Sternkolonie Groenlanden (AV,PB)
Velduil	28,30-6	Keent Grave (EJ,RP)
Nachtzwaluw	24-5	1 ♂ r. Ullingse Bergen St. Anthonis (LG)
	26-5	5 p. Bergerheide Bergen (DH,EJ)
	27-5	4 ♂♂ r. Gemeenteheide Bergen (DH)
	1-6	minstens 2 ♂♂ r. Mulderskop (Ha)
IJsvogel	19-3	1 ex. Paesplas Gennep (Re)
	24-4	1 ex. r. Molendijk Boxmeer (mond. med. aan MA)
Bijeneter	13-6	1 ad. eigen tuin Boxmeer (MA)
Hop	16-5	1 ♂ r. Zoetepasweiden Groeningen (DH,br,TL)
Draaihals	21-4	1 ex. f. op pad Reichswald (JJ,JT)
	4-5	1 ex. de Vilt (MA,WH)
Zwarte Specht	maart-juni	minstens 10 ♂♂ r. werkgebied VWG; geen meldingen van Loenen, Duivelsberg, Nederrijk, de But, Wolfsberg, Mookerhei, Escharen, zouden ze daar echt niet zitten?
Oeverzwaluw		de volgen kolonies zijn dit seizoen bekend: Wylerberg 16-5 + 85 aangevolgen nestholten (JJ), Kraayenbergseplassen 19-5 40 nestholten. In juli ook nog Leukermeer en afgraving Scheele Hoek bij Maurik
Duinpieper	15-4	1 ex.r. Gemeenteheide Bergen (DH)
Boompieper	5-5	+ 35 ♂♂ z. Schaykse Heide (RP)
	16-5	60-79 ♂♂ z. Bergerheide (MA)
Waterpieper	1-4	1 ex. r. overvl. brug Gennep (MA,DH)
Engelse Gele Kwikstaart	30-4	1 ♂ Millingerwaard (RB)
	3-5	1 ♂ Noordereiland Boxmeer (MA)
Noordse Gele Kwikstaart	30-4	2 ♂♂ Millingerwaard (RB)
	5-5	1 ex. Oude Waal Ooypolder (JH)
		+ 15 ex. Millingerwaard (MD,GS)
	15-5	6 ex. naar NW Millingerwaard (W)
		2 ♂♂ Waiboerhoeve Millingerwaard op daken (W)
	16-5	11 ex. naar N Oude Waal Ooypolder (W)
Grote Gele Kwikstaart	13-3	1 ex. Maas-Waalkanaal Hatert (FS)
	17-3	1 ♀ Ashorst Groesbeek (JJ)
Rouwkwikstaart	19-5	1 ex. t.p. uiterwaarden Beuningen (RB)
Blauwborst	25-3	1 ♂ z. Groenlanden-zuid (DV)
	15/17-4	1 ♂ z. Bergerheide (DH)
	18-4	1 ♂ z. Millingerwaard (W,JH)
	23-4	1 ♂ z. Groenlanden bij trafohuisje (W)
	8-6	1 ♂ z. steenfabriek Groenlanden (RB)
	13-6	1 ♂ z. oude spoorlijn Oeffelt-Gennep (DH)

Roodborsttapuit	maart-juni	minstens 50 p. werkgebied VWG Rijk van Nijmegen e.o., waarvan 13 in het Kranenburgerbruch, 10 in de Hamert en 14 op de Bergeren Gemeenteheide. Er zullen er hopelijk nog wel meer zijn?
Tapuit	25-5	Wiekweg Beers (LG)
Beflijjster	5-4	Oeffeltse Weiden (LG,RP,EJ)
	6-4	2 ♂♂ Millingerwaard (W)
		1 ♂ ten zuiden van Persingen (W)
	14-4	1 ♂ Bruuk (DV)
	15-4	2 ♂♂, 1 ♀ Gemeenteheide Bergen (DH)
	17-4	2 ♂♂, 1 ♀ steenfabriek Groenlanden (OH)
	20-4	3 ex. Oeffeltse Weiden (LG)
	5-5	2 ♂♂ Gemeenteheide Bergen (DH)
		1 ♂ (+ 1 ♀) Sterreschasweg Nijmegen (PB)
Kramsvogel	12-5	5 ex. Circul van de Ooy (BE)
Sprinkhaanrietzanger	13-6	1 ♂ z. tussen flats Gennep-west (DH)
Snor	6-5	1 ♂ z. Groenlanden (BE)
Rietzanger	mei-juni	1 ♂ z. Oude Waal Ooypolder. DE ENIGE IN HET WAARNEMINGENARCHIEF DIT JAAR!!!!!! GEEN WAARNEMINGEN !!!!!!!!
Grote Karekiet	2-3	1 ♂ z. Doddendaal Ewijk (DV)
Boomklever	mei-juni	minstens 5 broedpogingen Ooypolder; nestbouw en zang. In de Ooyse Graaf ook een oud nest van 1984.
Buidelmees	7-5	1 ♂ de Hamert (Hs)
	3-3	1 ex. Reichswald (JJ,GM,JT), ook op 31-3
	3-4	1 ex. Ullingse Bergen St. Anthonis (DH)
		1 ex. Heerenven de Hamert (Hs)
Grauwe Klauwier	18-4	enkele ex. Oude Waal Kekerdom (W,JH)
Klapekster	9-3	1 ♂ z. Wezenlaan Nijmegen (W,JH)
	19-4	1 ♂ z. Goffertpark Nijmegen (RS)
		1 ♂ z. van Oldenbarneveldstraat Nijmegen (FB)
Keep	26-5	1 ex. f. Bisonbaai-west (OH,PB)
Europese Kanarie	4-6	enkele broedparen Reichswald, o.a. voedseltransport naar plek hoog in fijnspaar (LE,GM)
Sijs	7/20-3	23 ex. strang Kaliwaal Ooypolder (OH,RG,PB)
Frater	2-3	1 ex. overvl. Kartenspielerweg Reichswald (W)
Barmsijs	5-3	1 ex. overvl. Groenlanden (OH)
Appelvink	20-3	1 ♂ z. Bisonbaai-west (OH)
	25-3	1 ex. naar W Millingerwaard (W)
	30-4	1 ♂ z. Oosterhoutse bos (RS)
	30-6	1 p.+juv. Sassenkamp Boxmeer (MA)
IJsgors	2-3	1 ex. Winssense waard (DV)
Ortolaan	13-4	1 ♂ z. + 1 ex. Maasheggen Middelaar (Re)
	30-4	1 ♂ z. Wellsch Meer; tot 27-6 regelm. 3-4 ♂♂ en 3 ♀♀ (Hs)
	12-5	1 ♂ Dijkgraaf van Wijkweg Circul van de Ooy, rond maisakker en weiland (PB)
Grauwe Gors	9-5	1 ♂ z. Winssense waarden (RB)
	15-5	2 ♂♂ z. Millingerwaard (W)
	22-5	1 ♂ z. Persingensestraat Circul van de Ooy (CS)
	3-6	1 ♂ z. Zoetepasweiden Groeningen (DH)
Rubriek exotica		
Canadese Gans X Grauwe Gans	3-3	5 ex. Waal Klompenwaard (PB). Zeer donker met lichte wang, snavel geel (althans niet zwart). Geluid: ahonk.
Carolinaeend	9-4	1 ♂ Hapse polder (MA,DH)
	8-5	1 ♂ + ♀ Wilde Eend Maas-Waalkanaal (PB)

Indische Gans	15-5,15-6	1 ex. Kaliwaal Ooypolder (W,PB)
Mandarijneend	16-3	1 p. Wamel (LB)
	8-4	1 ♀ Ven bij zandafgraving Mill (DH)
Nijlgans	9-4	3 ex. Kleine Vilt (DH)
	3/9-6	2 ex. Kraaienbergse plassen (EJ,RP)
Zwarte Zwaan	17-5,15-6	1 ex. Kekerdomse Waard (Ej resp. PB)

Alle inzenders hartelijk dank voor deze waslijst.
 WIST U TROUWENS DAT ZOOGDIERWAARNEMINGEN OOK IN HET ARCHIEF OPGENOMEN WORDEN?
 De volgende waarnemingenrubriek zal de maanden juli tot en met oktober beslaan. Deze waarnemingen graag weer aan het bekende onderstaande adres.

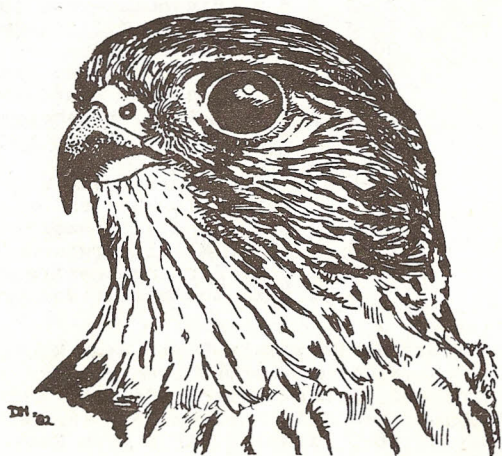
Laatste nieuws:

De volgende invasiegasten zijn waargenomen
SIJS ZWARTE MEES NOTENKRAKER
 bovendien in bescheiden aantallen BARMSIJS, KRUISBEK, GLANSKOP.

div. wrn. diverse waarnemers

OH	O. van Hoorn	CS	C. van Swaay	JT	J. Thissen
DH	D. Heg	EJ	E. Jans	JH	J. Helmer
Ha	W. Hagemijer	RvT	Rivierentelling	GM	G. Müskens
W	W. Helmer	LE	L. Engels	MD	M. van Dongen
LB	L. van de Bergh	HV	H. de Vries	GS	G. Schreurs
DV	D. Visser	LR	L. Rietveld	FS	F. Snel
RP	R. Pahlplatz	Re	M. Reijnders	BE	B. Engelen
LG	L. Geraets	RG	R. Gorissen	Hs	echtp. Hermsen
PBe	P. Bergakker	FC	F. v.d. Cruysen	RS	R. Schuurkes
PB	P. Brouwer	JJ	J. Jacobs	FB	F. Bloemendaal
MA	M. Aarts	br	J v.d. Brugge	AV	A. Vink
WH	W. Heslen	TL	T. Lemaire		

Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen,
 080-220618

HET SMELLEKEN IN HET RIJK VAN NIJMEGEN

januari 1973 t/m februari 1985

Inleiding

De Smellekens die bij ons in Nederland verschijnen zijn doortrekkers of wintergasten. De verspreiding als broedvogel strekt zich uit over Groot-Brittannië, Ierland, IJsland en Scandinavië. Het overwinteringsgebied van het Smelleken omvat heel het westen van Europa tot aan de Middellandse zee onder de lijn IJsland, zuid-Scandinavië, Polen en de Sovjet-Unie. Het Smelleken is volgens de Petersons Vogelgids een vrij schaarse doortrekker en een niet zeldzame overwinteraar. De doortrek in Nederland in Nederland vindt ongeveer plaats vanaf september tot diep in oktober en in het voorjaar vanaf maart tot diep in mei. In dit artikel zijn alle waarnemingen opgenomen in de periode januari 1973 tot en met februari 1985.

Kaart 1. Verspreiding over Europa

Aantalsverloop

In het werkgebied van de vogelwerkgroep werden in de periode januari 1973-februari 1985 186 Smellekens waargenomen. Het gaat hier waarschijnlijk om 53% (98 ex.) dortrekkers en om 47% van de waarnemingen buiten de trektijd. Van de 186 Smellekens kon van 94 ex. het geslacht worden vastgesteld. Het gaat in de onderzochte periode om 72 vrouwtjes of juvenielen en 22 adulte mannetjes. In het Rijk van Nijmegen is het Smelleken te zien van ongeveer begin september tot en met ongeveer half mei. De uiterste data in de onderzochte periode zijn: najaar 20-8-1982 1 ex. zandkop bij Kaliwaal Ooypolder (O. van Hoorn) voorjaar 17-5-1985 1 ex. St. Anthonis (J. Post, F. van Kalleveen).

De verdeling van waarnemingen over de onderzochte periode is uitgezet in figuur 1. Het jaar 1982 was het topjaar met 32 ex..

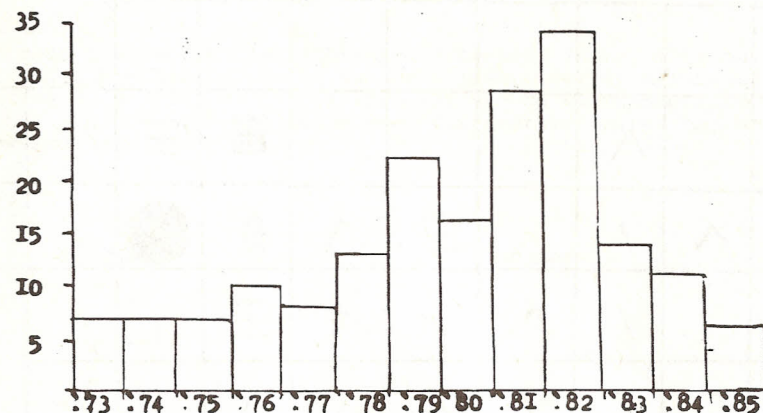

Fig. 1. Verdeling van de waarnemingen over de onderzochte periode

In tabel 1 is de verdeling te zien van het aantal Smellekens per maand van elk jaar.

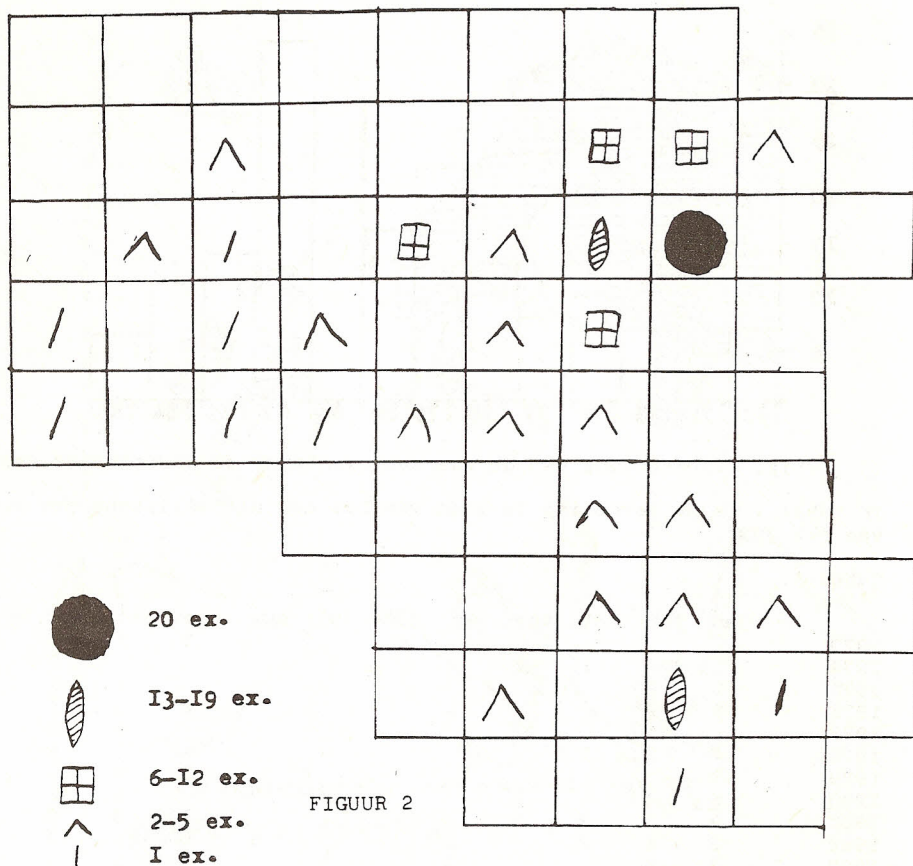
Tabel 1.

	jan.	feb.	mrt.	apr.	mei	juni	juli	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
1973									3	1	1	2
1974	1			1						1	2	2
1975	1	2								1	2	1
1976	1	2			1				2	3	1	
1977		1								6	2	
1978	4	2	1							1	6	3
1979	11	3							2	4		2
1980	5	4	1	1						3	2	
1981	9	1	2	1						8	2	2
1982	3	1	2		2			1	5	11	4	4
1983	3	4			1				2	1	3	
1984		2		1						4	2	2
1985	4	2	???									

In het Rijk van Nijmegen werd het Smelleken voor 94% solitair gezien. Maar elf maal werd het Smelleken in groepjes van twee (waarschijnlijk paartjes) waargenomen. Nooit werden er meer dan twee samen gezien.

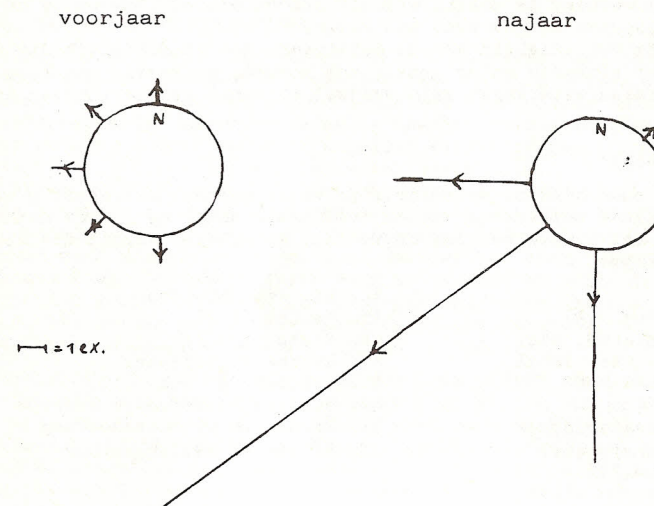
Verdeling over het Rijk van Nijmegen

In figuur 2 is de verdeling gedurende de onderzochte periode te zien van het Smelleken in het Rijk van Nijmegen. De waarnemingen strekken zich uit over bijna het hele werkgebied van de vogelwerkgroep. In de Ooypolder zijn de meeste waarnemingen gedaan. Het blok 40-54 komt het beste uit de bus met 20 ex.. In het boek "Vogels van de Ooypolder" wordt het Smelleken als wintergast en doortrekker in zeer klein aantal beschreven. Uit de gegevens van de onderzochte periode blijkt dat in de Ooypolder de meeste Smellekens zijn waargenomen, dus het Smelleken is in het Rijk van Nijmegen echt niet zo "gewoon". Van de elf maal dat er groepjes van twee zijn waargenomen zijn er vier groepjes in de Ooypolder gezien. Buiten de Ooypolder werden er maar enkele blokken vastgesteld met meer dan 5 waargenomen exemplaren in de onderzochte periode.

Trekrichting

In figuur 3 staan de trekrichtingen uitgezet. In het voorjaar is er geen echte hoofdtrekrichting aan te wijzen, maar in het najaar is die richting duidelijk ZW. Maar liefst 52% van de waargenomen exemplaren, waarbij een trekrichting kon worden vastgesteld in het najaar trok in zuidwestelijke richting.

FIGUUR 3

Dankwoord

Aan al degenen die waarnemingen van het Smelleken ingezonden hebben. Ik wil hierbij ook speciaal Peter Brouwer bedanken voor het uit het archief halen van alle waarnemingen uit de afgelopen jaren.

Literatuur

- Brouwer, P., R. Gorissen, W. Hagemeyer & W. Helmer. 1985. Vogels van de Ooypolder
- Peterson, R., G. Mountfort & P.A.D. Hollom. Petersons vogelgids. Elsevier, Amsterdam.

Leon Engels
Schubertstraat 12
6561 EN Groesbeek
08891-3401

De bekendtelling is als activiteit in onze vogelwerkgroepen ingeburgerd. Stond er in het eerste verslag nog dat de vogelwereld van de beken grotendeels terra incognita was; nu, bij het ingaan van alweer het derde telseizoen weten we wel ongeveer wat er te verwachten valt langs de verschillende beken of wat daar voor doorgaat. Het is duidelijk dat ook kleinere wateren, zoals de Kendel, de Leigraaf of de st.Jansbeek hun eigen avifauna hebben en daarom zeker de moeite waard om te tellen. Heel duidelijk was dit afgelopen winter, toen alle grotere beken en weteringen volkomen dichtgevroren waren en de - schaarse - overwinterende beekvogels waren aangewezen op de open blijvende, snel stromende greppelbeken, zoals de Groesbeekse Leigraaf en de Wässerungen in de Duffelt. Het ligt in de bedoeling om van de tussentijdse januari-tellingen langs deze beekjes een apart verslag te maken, waarbij ook de wintereffecten op de verschillende vogelsoorten aan de orde zal komen.

Tenslotte over de volledigheid van de tellingen. Het is duidelijk dat niet elk greppeltje met stromend water geteld kan worden, we moeten ons hier beperken. De grotere beken/weteringen zijn vrijwel allemaal geteld, uitgezonderd de duitse Niers.

De benaming der beken

Vanaf nu krijgt elke beek of wetering zijn vaste nummer, dat geeft grote voordeel bij de verdere verwerking van de tellingen. Omdat de nieuwe nummers afwijken van de in het eerste verslag (nov. '83) gebruikte, volgen die achter de namen, tussen haakjes.

1. Linge (1)	12. st. Anthonisloop
3. Nieuwe Wetering (2)	15. Kendel (8)
4. Oude Wet. + Blauwe, etc.	16. Niers (9)
6. Hertogswet. + Raamkanaal	17. Kroon- en Telebeek
7. Graafse en Lage Raam (3)	20. Leigraaf en Ren (10)
8. Peelkanaal (4)	21. Bossche Wässerung + Meertje
9. Sambeekse Uitwetering (5)	22. Grosse en Mittelwässerung
10. Afleidingskanaal (6)	23. Stein- en Wallwässerung
11. st. Jansbeek (7)	

Het weer en het telverloop

De telomstandigheden in het telweekeinde waren heel wat beter dan een jaar eerder het geval was. Op 24 en 25 nov. was het wisselend bewolkt met een vrij krachtige tot matige wind van ZW. tot W. De west. Linge is op 26 nov. geteld, met een vrij matige NW.-wind; de oost. Linge en de Oude Wetering op 30 nov. met zwakke Z. tot ZO.-wind. Alle teldagen waren helder.

Vanwege overvloedige regenval vlak voor de telling stonden de meeste beken/weteringen vrij tot zeer hoog; desondanks waren er ook nu weer uitzonderingen nl. de oostelijke Linge, de Oude Wetering zelf en Lage Raam vak I.

Bijzonderheden over een aantal soorten

1. Fuut. Het hoge totaal van 20 ex. (in nov. '83 slechts 3) komt vnl. op rekening van de Nieuwe Wetering (3), maar dit gebeurt alleen bij normaal of hoog waterpeil; zodra de wetering wordt leeggepompt 's winters, verdwijnen de futen benevens de eenden en de koeten. In veel groter aantal pleistert de fuut op de grintgaten langs de grote rivieren, voor de kust of op het IJsselmeer.

2. Dodaars. De 106 ex. van deze telling zijn er aanmerkelijk minder dan de 304 van nov. '83. Als we echter corrigeren naar tijdens beide tellingen getelde beken wordt de verhouding een stuk gunstiger: 86 om 149. Vooral de Linge en het Raam lieten het dit keer afweten; in 1983 waren ze samen goed voor 120 ex., nu slechts 26. Waarom is me niet duidelijk, aan verschil in waterstand ligt het niet. Van de kleine beken telde de Kendel er toch nog 2. De exx. van Groesbeek (20) zaten vooral op de zgn. zandvanger bij De Horst. De duitse Niers is niet geteld.

3. Blauwe Reiger. Langs vrijwel elke beek werden reigers waargenomen, uitgezonderd de kleintjes st. Anthonisloop en de Leigraaf. De Linge is en was koploper met 25% van het totaal. Bossche Wässerung (21) is een goede tweede.

4. Eenden. Ondanks de vele extra kilometers beek die geteld zijn, werden er minder grondeenden gezien dan in 1983. Daarentegen meer duikeenden, een aanwijzing dat de waterstand nu gemiddeld hoger was dan toen. Langs de Niers werden 115 tafeleenden en een groep van 10 brilduikers geteld. Beide soorten overwinteren hier regelmatig.

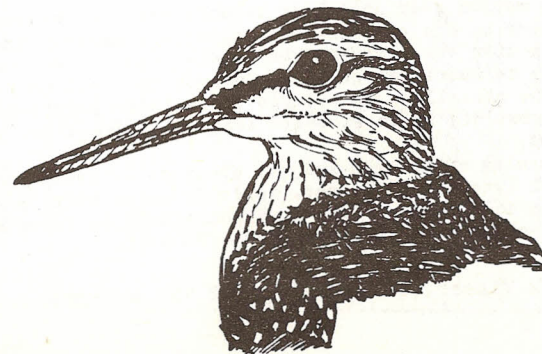
5. Ganzen. Naast de kivijs gaf ook de rietgans blijk van het naderen van de winter. Tijdens beide tellingen van 30 nov. werden overtrekkende rietganzen gezien. Het was toen zonnig en helder, met een matige Z. tot ZO.-wind. Tijdens de telling van '83 werden ook al op 30 nov. flinke ganzenbewegingen gemeld, met gelijksortig weer!

6. Stootvogels. Vier laat doortrekkende sperwers, oa. langs het Raam (7), tesamen met 19 'residenten' leverden een erg hoog totaal op, dat ca. 50% bedraagt van dat van een gemiddelde stootvogeltelling in het Rijk van Nijmegen. Vermoedelijk waren er onder de residenten nog verborgen doortrekkers. Sperwers werden over het gehele gebied verspreid gezien, vooral echter langs de in open poldergebieden gelegen teltrajekten.

Gerekend over dezelfde getelde trajekten, was het aantal buizerden tijdens beide novembertellingen nagenoeg gelijk: nu 71, toen 70. Opvallend rijk was nu, evenals in '83, het west. Lingetrajekt (23 om 21 ex.). Tijdens beide tellingen werd een blauwe kiekendief gezien; het aantal haviken was ook al gelijk met 2 ex. Datzelfde geldt voor de torenvalk: beide tellingen over vergelijkbaar gebied 22 ex. Zelfs de aantallen van de verschillende beektrajekten wijken weinig af; alleen langs de Nieuwe Wetering lag het aantal beduidend lager: nu 2, toen 6 ex.

7. Hoentjes. De waterhoenders telden iets minder ex. dan in 1983 over vergelijkbare trajekten, waarbij bedacht moet worden dat de duitse Niers nu niet is geteld, een trajekt in 1983 goed voor maar liefst 103 ex. Nu werd het Raam het beste waterhoengebied. Het Afleidingskanaal (10) en de Linge scoorden aanmerkelijk lager (-50%). Er werden bijna 2½ maal zoveel waterhoentjes geteld dan meerkoeten, waaruit volgt dat de laatste soort nog sterker was achteruitgegaan tov. nov. '83.

8. Kievit. In het telweekeinde waren nog flinke aantallen kieviten aanwezig, mn. langs de Linge en in de Peel (8). Nog grotere aantallen werden als doortrekkers waargenomen, vooral langs de west. Linge en de Hertogswetering (6). Uit beide tellingen van 30 nov. werd duidelijk dat dit in feite een weg-trek was: in het Broek (1) bevond zich toen geen enkele kievit meer; in het Land van Maas en Waal (3 en 4) werden slechts minimale aantallen vermeld.

9. Witgatje. Zo op het eerste gezicht flink wat meer dan in nov. '83. Echter bij vergelijking van beide malen getelde beken blijkt het aantal precies gelijk te zijn met 26 stuks. De Groesbeekse Leigraaf en Ren (20) waren koploper met liefst 14 ex. over ca. 5 km. getelde beeklengte, waarmee de eerste positie overgenomen werd van het Raam, nu een goede tweede met 10 ex. De Oude Wetering (4) deed ook nog aardig mee. Opvallend was weer dat nogal wat beken het zonder deze soort moesten doen, kwestie van waterstand en normalisatie?

10. Piepers. Het aantal waterpiepers viel lichtelijk tegen, slechts 2 in het Groesbeekse. In nov. '83 werden zelfs helemaal geen waterpiepers waargenomen.

De Grote Gele Kwikstaart voldeed met 17 ex. meer aan de verwachting, al was zijn voorkomen weer beperkt tot - hoe kan het anders - gebied 20, terwijl het Raam (7) de plaats in nam van de Kendel, waar nu geen 'grote gele' werd gezien. Opvallend was het hoge aantal witte kwikstaarten, waarvan alleen al 31 stuks langs het Lage Raam tussen Rijkevoort en st. Hubert.

11. Lijsters. Er zijn veel kramsvogels gezien. Het leeuwendeel langs de westelijke Linge, terwijl daar ook fikse trek werd waargenomen. De kramsvogels foerageren hier graag op achtergebleven (rot) fruit in de boomgaarden, vooral in jaren met een appel'overschot' zoals in 1984.

12. Kraaien. Het traject Peelkanaal (8) zorgde weer voor Bonte Kraaien, nu 31, in de telvakken II en III. Dat waren er een jaar eerder beduidend meer (60 ex.) met bovendien een aantal langs het Lage Raam. Of dit slechts een tijdelijke achteruitgang is, moeten we nog even afwachten, al werden tijdens de Duffeltellingen in afgelopen winter geen ex. waargenomen op de vaste pleisterplaats nabij Spijck langs de Rijn.

Daarentegen veel eksters, met alleen langs de Linge al meer ex. (273) dan het totaal van de telling van 1983. Er zijn enkele slaappleatsen langs de Linge.

Roeken en Kauwtjes waren sterk in aantal verminderd, al bleef hun onderlinge getalsverhouding gelijk: 1 : 1. Er werd één Russische Kauw (met lichte halsvlek) waargenomen.

13. Diversen. De ene IJsvogel van het Peelkanaal laat niet vermoeden dat er van een heuse invasie sprake was afgelopen najaar; er zal aan dit verschijnsel waarschijnlijk een artikel worden gewijd in de Mourik.

De patrijs blijft het slecht doen, uit het eigenlijke weidegebied is deze soort vrijwel verdwenen. Opvallend is daarom het aantal van 27 ex. in de Zurepasweiden langs de st. Jansbeek (11).

Nog een invasiesoort is de kruisbek: 5 overvliegende ex. langs de Kendel. Vooral in het Reichswald zaten er honderden. Ook de sijs is terug van een aantal jaren weggeweest.

14. Raravia. Niet alleen de riviertellingen leveren vreemde vogels op, nu ook al de beken: een Carolinaeend in de Sambeekse Uitwatering (9) en een Grasparkiet langs de Bossche Wässerung (21).

De tellers.

Alle tellers worden zeer hartelijk bedankt voor hun medewerking. Sommigen hadden het geluk om een goed traject te tellen, anderen smakkten dat genoeg niet. Toch zijn ook gegevens van 'saai' wateren waardevol. Al was het alleen maar om te kunnen vergelijken (waarom daar wel en hier niet) en .. om de fabuleuze aantallen van sommige beken in de juiste proporties te kunnen zien; zo geweldig is de situatie langs de nederlandse beken als geheel tenslotte niet.

Als u dit verslag onder ogen krijgt, staat de volgende novembertelling weer op stapel (weekend 23/24 nov. as.). Ik reken weer op u. Nieuwe mensen, die mee willen doen, kunnen vwb. N.-Brabant Henk de Vries bellen (08850 - 13614), de overigen Peter Brouwer (080 - 220618).

	1	3	4	6	7	8	9	10	11	12	15	16	17	20	21	22	Tot.	v
suut	1	10	1														20	
dozaars	12	25	7	4	14	10	11				2	2		12	5	2	106	
bl. reiger	30	7	11	5	7	2	4	3	4		9	8	8		18	4	120	10
zalscholver																		6
winterling	65							2			2	31			23		123	6
wilde eend	14	47	45	19	5	21	9	9	4	1	16	254			51	5	630	152
smient																		16
kuifeend	6		11									6					23	
tafeleend												115			1		116	
brilduiker												10					10	
rietgans																		25
kl. zwaan									20								31	3
knobbeltz.	21	27	13										3				76	
bl. kiekend.													5		6	2	1	
buizerd	20	8	15		7	8	3		5	3	12	3	1		15		108	
havik					1		1										2	
spervog.	4	1	1		3	4		1									19	4
torenvalk	7	2	1		2	5						3	2	1			32	1
patrijs					2		4		27								33	
waterhoen	57	8	31	11	63	38	24	23	9	5	27	31			9	1	337	
meerkoet	37	30		30	8							34			2	1	142	
kievit	1250		31	35		2200			530						1		1047	6718
goudplevier				1													1	
watersnip										17							17	
vulp																		12
witgatje	1		6	1	10			1			2			14		3	38	
zilvermeeuw																	1	
stormmeeuw	5		45		3							17					70	28
kokmeeuw	3908	12	1300	10	97	102			130		36	573			754		6922	3515
holenduif	3		14	30	13	55	11	4	4	7	6				6		161	71
houtduif	48	30	40	15	912	1036	340	25	233	934	147	73			135		3968	508
turkse tortel	25	12	30	2	78	10					3	16					174	14
steenuil	1								1								2	
ijsvogel						1											1	
gr. bonte sp.					3	2	2		2	2	6				2		19	1
veldleeuw.	30		6	23	179	27		1	57	73							396	63
graspieper				1	38	8	20		15	4	24	19	14		12		155	48
waterpieper														2			2	
gr. gele kwik					4									13			17	
witte kwik	1		2	1	40	4		1	17	5				1	2	1	75	3
gr. lyster	4			1	4	6	2		1	2	6	1			7		24	
kramsvogel	3016	16	99	3	158	21	2		17	16	75	35	6		397		1661	1032
zanglyster		1							2								4	
koperviek	28				13	37	3	15	40		16	3				123	278	31
merel	44	8	2	15	17	23	5	7	13	9	54	17			38		252	
winterkoning	5			4	8	10	4	2	6	3	29	5				12	88	
heggemus	2			2	1	2	5	2	1	2	8	2				8	35	
roodborst	16	1		3	5	11		6	6	2	9	7				8	74	
koolmees	19	5	1	26	39	85	19	3	11	2	53	12			22		327	
pimpelmees	17		3	10	21	34	12	2	6	1	33	5				5	149	
matkop					1	4		1			2						8	
staartmees					1		5				6	16					33	
boomklever					2											1	3	
boomkruiper	1			2					2		2						7	
kruisbek	1	3	4	6	7	8	9	10	11	12	15	16	17	20	21	22		5

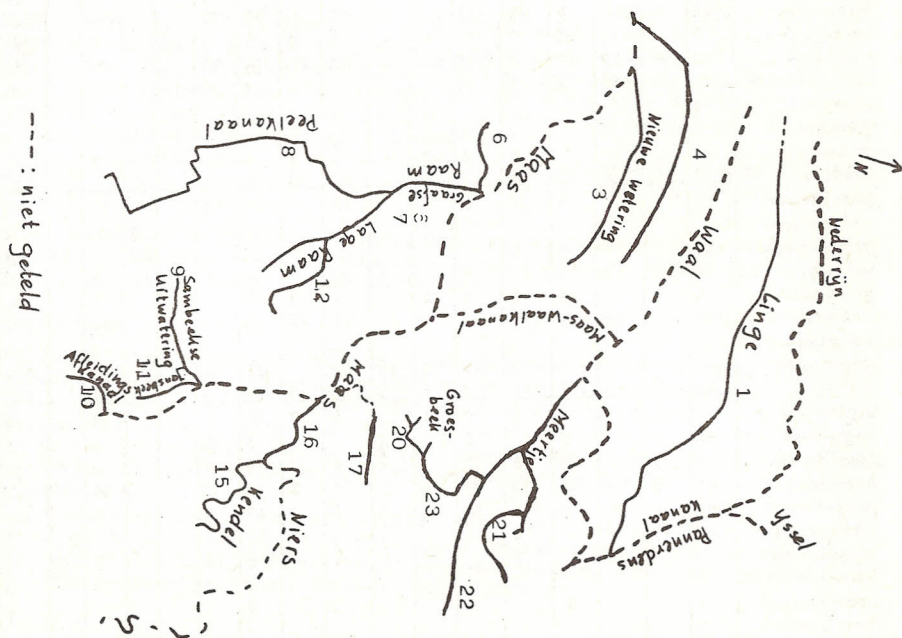
	1	3	4	6	7	8	9	10	11	12	15	16	17	21	Tot.	✓
groening							9	2	2		6	•		1	20	1
goudvink								2			1				3	
vink	137			21	16	54	12		11	29	187	2		6	475	23
keep											•					3
sij					6	6					12	•		1	25	4
kneu	1								2		16				19	1
rietgors				1	4		2					2		2	11	
geelgors					15	14	37			11	54	8		10	149	
ringmus	26			25	97	235	29	5	77	60	64	39		40	696	21
huismus	165			18	28	18		5			29	2			265	
spreeuw	6553		7050	47	1083	4015	13	7	1130	490	•	61	51	1194	21694	9857
roek	1	50	205		11	112	216	•	2		34	3		•	634	80
russ. kauw							1								1	
kauw	97	8	35	51	38	22	60	•	10	5	151	71		128	676	238
ekster	273	6	20	10	31	65	26	24	44	9	23	30		19	580	4
vl. gaai		3			3	13	3	5		1	4	2		3	37	
zw. kraai	173	9	216	44	119	219	53	17	67	50	137	110	6	19	1239	209
bonte kraai						31									31	
soorten	41	23	28	32	45	39	33	26	38	26	38	41	7	41	67	
+ trekkers	3	2	-	1	-	1	2	2	-	2	8	8	1	2		6
beeklengte	28	14	18	7,5	15,5	24	7,5	4	4	7	10	7,5	3,5	12		

voor de nummering der beken en weteringen: zie tekst

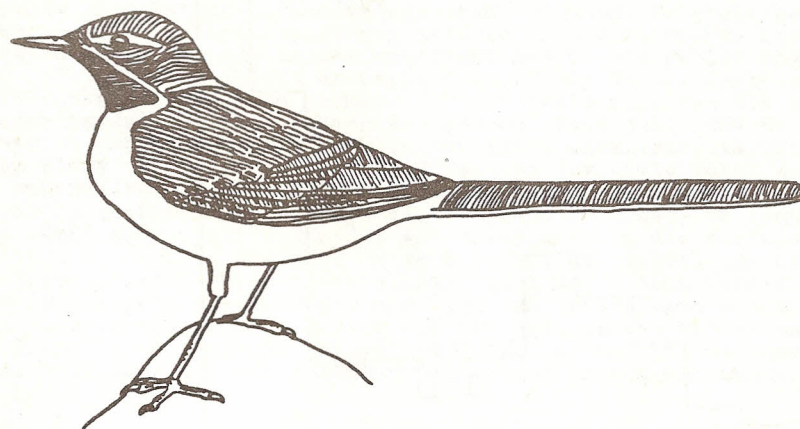
✓ : overtrekkende, niet residente vogels

beeklengte: t getelde aantal kilometers

nrs 20 en 22: alleen enige beekvogels geteld

DE GROTE GELE KWIKSTAART, MOTACILLA CINEREA, IN HET RIJK VAN NIJMEGEN

Inleiding

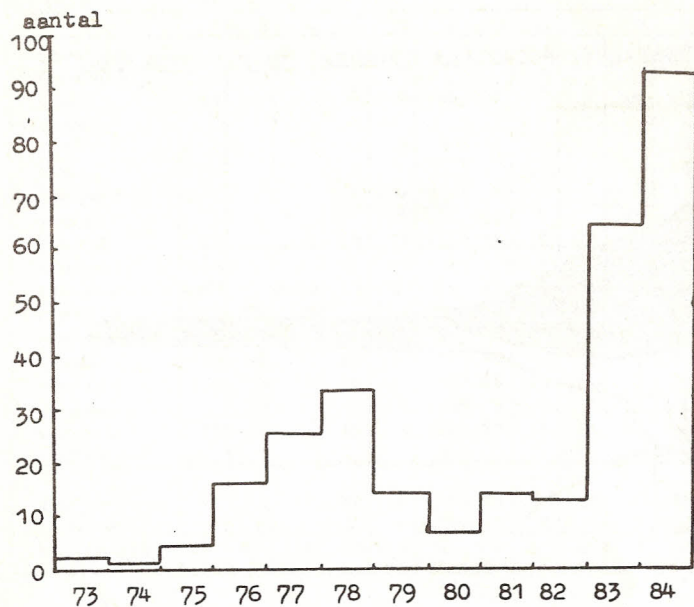
De grote gele kwikstaart broedde van oorsprong in het Midden-europese hoog- en middelgebergte. Vanaf de tweede helft van de 19e eeuw vond er een opvallende areaalsuitbreiding plaats over het Noordwesteuropese laagland. In die tijd is de grote gele kwikstaart ook tot Nederlandse broedvogel gaan behoren. In ons land bevinden zich de belangrijkste broedgebieden in de Achterhoek en Twente en in Zuid-Limburg. In 1978 telde ons land nog 150 tot 175 paar van de grote gele kwikstaart, door de strenge winters van '78/'79 en '84/'85 zal het huidige broedbestand waarschijnlijk lager liggen.

Aantalsverloop

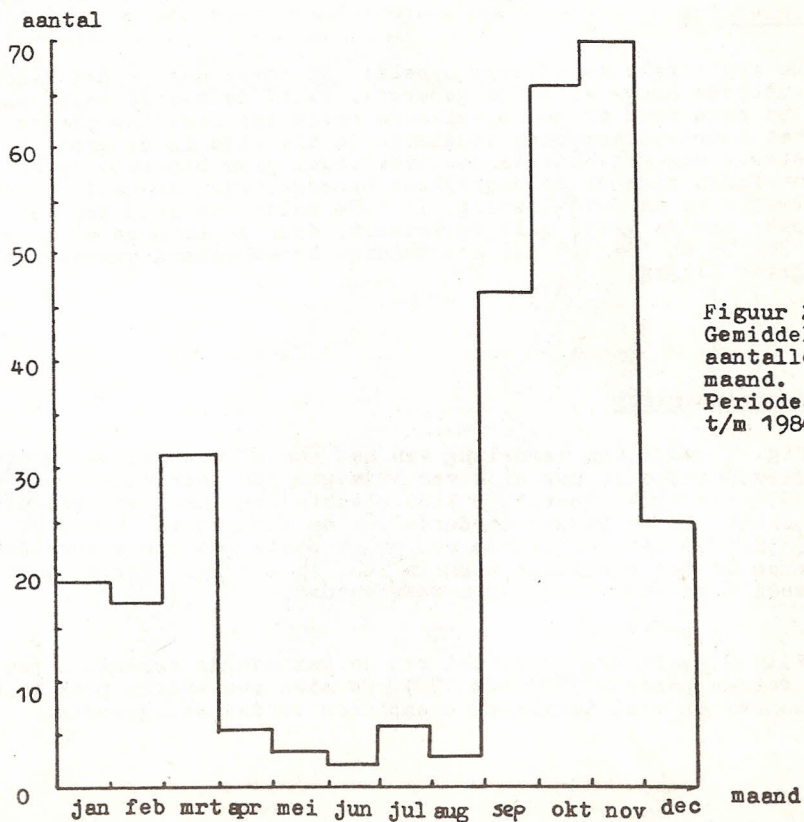
Fig. 1 geeft een verdeling van het aantal waargenomen grote gele kwikstaarten in het Rijk van Nijmegen per jaar uitgezet. Periode 1973 t/m 1984. Voor 1973 zijn slechts twee waarnemingen uit 1962 bekend. In de figuur is duidelijk de invloed van een strenge winter ('78/'79) te zien waarin een groot aantal vogels sneuvelden. Ook zien we een geweldige piek in 1984 in dat jaar werden uitzonderlijk veel trekkende exemplaren waargenomen.

Fig. 2 geeft een overzicht van de gemiddelde aantallen per maand over de periode 1973 t/m 1984. We zien een sterke piek in het najaar wanneer er veel trekkende exemplaren worden waargenomen.

Figuur 1: Verdeling van de waarnemingen van de grote gele kwikstaart over de periode 1973 t/m 1984.

Figuur 2: Gemiddelde aantallen per maand. Periode 1973 t/m 1984.

De grote gele kwikstaart als broedvogel in het Rijk van Nijmegen

De grote gele kwikstaart is voor ons gebied een zeldzame broedvogel. Het bijna afwezig zijn als broedvogel komt voor een groot gedeelte door het ontbreken van geschikt biotoop. De grote gele kwikstaart is een broedvogel van heldere en snelstromende natuurlijke beken en aan dat helder ontbreekt het in ons gebied nogal eens. Als enige geschikte broedplaatsen zou ik de St. Jansberg en de Duivelsberg willen noemen. In 1974 heeft zich dan ook een broedpoging bij de Duivelsberg voorgedaan. Eind juli 1984 werd in een tuin in beek een aantal malen een adult exemplaar waargenomen en op dezelfde plaats ook een adult en een juveniele vogel samen. Dit zou dus ook een mogelijk broedgeval kunnen zijn geweest. De grote gele kwikstaart gedraagt zich tijdens de broed- en leggerperiode vaak erg onopvallend zodat een broedgeval in die periode moeilijk is vast te stellen. In de balsperiode (maart) kan men het beste broedgevallen vaststellen. Vanaf begin juni worden soms juveniele vogels waargenomen, dit zijn dan uitgeylogen jongen die gaan rondzwerven in de omgeving van het nest binnen een straal van ca. 2 km. Op 18 juni 1983 werden zo 2 juv. exemplaren waargenomen in de Ooypolder ook dit zou misschien op een broedgeval kunnen duiden.

Trek

De grote gele kwikstaart is in het Rijk van Nijmegen een regelmatige doortrekker. De eerste trekkende vogels worden begin september waargenomen en de laatste begin november. Het sterkst is de trek merkbaar eind september t/m eind oktober. In het voorjaar worden veel minder trekkende vogels waargenomen, in de periode 1976 t/m 1984 werden slechts 12 voorjaarswaarnemingen van trekkende exemplaren gemeld. De meeste vogels van deze waarnemingen werden in de periode eind februari t/m half maart gezien. Verder worden er in de trektijd overal fourangerende grote gele kwikstaarten waargenomen op soms de vreemste plaatsen zo werd in 1984 in de H. Landstichting tot 2 maal toe een ♂ aangetroffen in een vijvertje van nog geen vierkante meter.

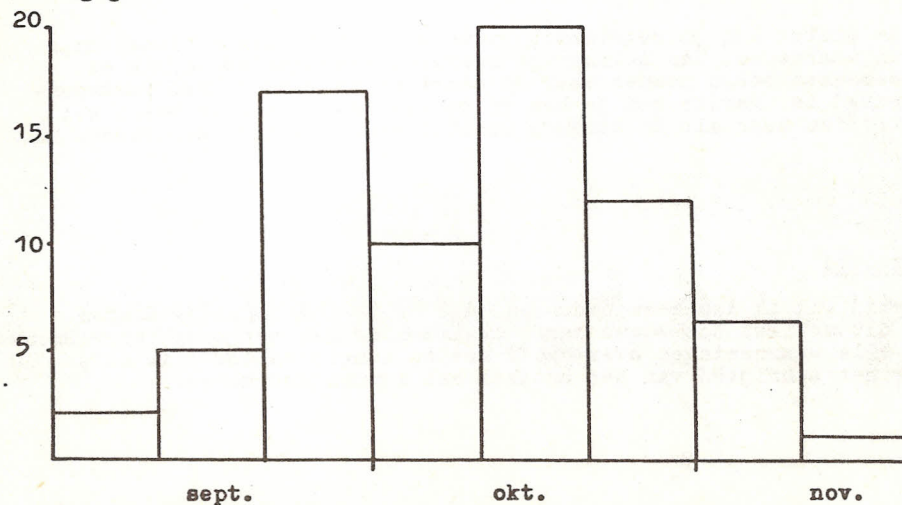

Fig. 1: Aantallen waargenomen trekkende grote gele kwikstaarten in het najaar in het Rijk van Nijmegen vanaf 1976 t/m 1984.

Gaan we nu een verdeling maken van de waarnemingen van trekkende exemplaren in het Rijk van Nijmegen per atlasblok dan zien we een zeer onregelmatig patroon. In blok 46-13 (Groesbeek) en 46-54 (Groeningen) zijn veel exemplaren waargenomen en in de tussenliggende blokken bijna niets. Dit komt waarschijnlijk doordat er in de genoemde bloknummers veel trektelposten liggen zoals Wylersberg en de Holdeurn en de Maas bij Groeningen zijn bekende trektelpunten.

De trekrichting in het najaar.

windrichting	aantal	%
N	2	3,51
ZO	2	3,51
Z	15	26,3
ZZW	2	3,51
ZW	20	35,09
WZW	2	3,51
W	11	19,30
NW	3	5,26

De in het voorjaar waargenomen trekkende exemplaren vliegen alle windrichtten uit er is hier geen voorkeursrichting te ontdekken.

Voorkomen in de winter

In de winter kun je regelmatig grote gele kwikstaarten langs onze beken waarnemen. Een belangrijk overwinteringsgebied wil ik de Groesbeekse beken noemen waar de soort in de winter goed vertegenwoordigd is. Verder kun je hem in de winter langs alle beken wel aantreffen maar als de strenge vorst intreedt is hij weer verdwenen.

Dankwoord

Hierbij wil ik iedereen bedanken die er toe hebben bijgedragen dat dit artikel tot stand heeft kunnen komen en met name Peter Brouwer die alle waarnemingen over heeft moeten schrijven zodat ik ze voor het schrijven van het artikel heb kunnen gebruiken.

Literatuur

Bergh, L.M.G. van den, W.G. Gerritse, W.H.A. Hekking, P.G.M.J. Key F. Kuyk (1979)
Vogels van de grote Rivieren. Spectrum, Utrecht/Antwerpen.

Heg, D. (1985)
Trekellingen Maas Groeningen 1983-84 - de Mourik 11 (1) :12

Hustings, F. & R. Kwak. (1979)
Het voorkomen van de grote gele kwikstaart, *Motacilla cinerea*, in Zuid-Limburg - in Vogelvlucht 2 nr. 1.

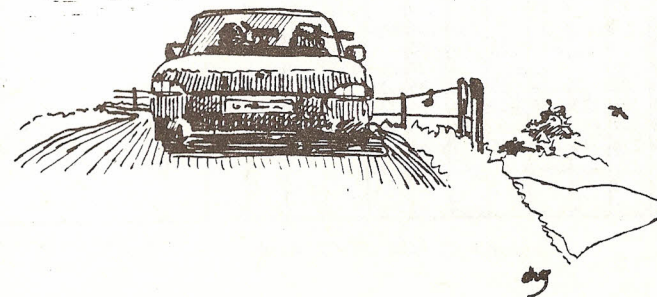
Hustings, M.F.H., Kwak, R.G.M., Ppdam, P.F.M., Reijnen M.J.S.M. (1985)
Vogelinventarisatie, Natuurbeheer in Nederland, deel 3 - Podoc Wageningen.

Teixeira, R.M. (1979)
Atlas van de Nederlandse broedvogels - de Lange van Leer b.v. Deventer.

Visser, D. (1984)
Bekentellingen najaar 1983 - de Mourik 10 (3) : 65

Het archief van de vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en Omstreken

Jan Jacobs
Stekkenberg 77
6561 XG Groesbeek

RIVIERENTELLINGEN

RIVIERENTELLING 12/13 november 1983

Soort	Trajekten																		tot.
	Waal									Maas									
	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	13R	14R	15R	16R	17R	18R	13L	14L	15L	16L	17L	
Fuut	38	22	40		3	1	112	1		13			11	4				7	252
R.h.fu										1									1
Geo.Fu										2									2
Dodaar		5					1	1					4				1	6	18
Aalsch		45					1												46
B.Reig	44	40	22	6	18	25	6	2	11	9	6	3	2				16	4	215
Caro.e	1																		1
W.End	844	237	80	4	7	7	1380	415	80	135	65	10				503	114	115	3996
Wi.tal	184	150	9			1	75		4	3							10	1	437
Krakee	12	5																	17
Smient	151	9	1				1030			1									1192
Pijlsta		3																	3
Slobee	18	161	1			1	206			6									393
Kroone							1												1
Topper										1									1
Kuifee	11	140	30				30	2	6	30	68	66					53	35	471
Tafele	4	37	2				85	9	4	120	59	44					43		415
G.Zaag							3												3
Nonnet	2																		2
Bergee	7		4																11
Nijlgan		1																	4
G.Gans	87		1								1								89
Kolgan	3																		3
Rietga				1								4							5
Zw.Zwa		4																	4
Kn.Zwa	2	51								8	7		11				11	3	93
Kl.Zwa	6	7							2	4							3		22
Buizer	6	8	1		1		1	2	5	4	2		2				9	5	51
Sperwe			1														1	2	6
Havik									1	1								1	3
Bl.Kie				1															1
Torenv	6	4	2	1	5	1	2	1	7	6	5	1	8				6	9	68
Patrijs		7	13					10	8										38
Waterh	19	3	5		16	5	1	11	6	13	24	7	8				48	27	230
Meerko	382	104	109		420	22	392	43	469	174	289	203	63				354	306	5314
Schole		7			4														11
Kievit	836	981	71	1	49	2	250	273	440	594	1171	404	309				1713	317	9123
Goudpl	1																		1
W.snip	5	4			24		1										1		35
Wulp	17	27		27			3		12		1							1	88
Witgat	2	2																	4
G.M.me	3				1		2												6
Zil.me	7					1	20		2	4									34
Stormm	34	20	18	14	17		35	14	3	7	6	6	2			19	20		215
Kokmee	417	384	125	58	119	4	550	161	516	249	241	146	93			261	1252	195	4771
Holend	15							6	2	7	5	2				26	7	3	73
Houtdu	84	234	17	30	15	2	55	33	21	15	27					53	15	96	733
Tu.Tor								10	5							2	46	9	72
St.uil		3	1																6
IJsvog						1													1

13/14/15 L niet geteld

RIVIEREN TELLING 12/13 november 1983 [vervolg]

Soort	Trajekten																		tot.	
	Waal								Maas											
	2L	3L	4L	5L	6L	7L	8L	13R	14R	15R	16R	17R	18R	13L	14L	15L	16L	17L		18L
Gr.Spe																			1	1
G.B.Sp				1																2
Veldle	101			4																3
Graspi	1		10	15				2		4								8		43
W.Kwik								1											1	3
Wi.kon			2							2	1								1	7
Heggem		3								2	1								1	10
Gr.Lijs	1	3						1		1	1	2							3	13
Kramsv		23	65					2	5	11	12							76	2	228
Zanglij	1	1	1							1										4
Koperw	161	13	14	1				1	2	67	2							68	28	357
Merel	1	11	5						5	10	10	4	3					11	20	91
Roodbo		4	1							3	1	1						3	2	17
Goudha										5	5									40
Koolme		10	2							20	5							8	7	64
Pimpel	3	5	1			1				10								1	6	29
Matkop		2								1										3
Sta.me		23																		39
Bo.kru		1																		3
Geelgo										1										1
Rietgo		2						1												3
Sne.go											1									1
Groenl											1							15		16
Putter		3									30									33
Kneu	8		2								24									34
Sijs											2									2
Goudvi										3										3
Vink										6	1	3								53
Ringmu										14	6							13	12	3
Spreeu	15	54	30	26	29			15	10	32								170	116	22
Zw.Kra	46	22	46	68	61				135	357	82	243	215	33				183	618	349
Bo.Kra	1								62	33	22	43	20	12				109	136	113
Roek	14			6						1										2
Kauw	5	34		10					22	13	35		30	111				26	21	139
Ekster	4	21	13	13	13	7	3	18	29	36	30	13	3					59	126	214
Gaai			1		2	1			16	60	66	29	82	110				60	62	19
Str.le																				1
Can.Ga													2							2
86																				34970

De leuke soorten van deze telling : Roodhalsfuut (1), Geoorde fuut (2), Krooneend (1), Toppereend (1), Grote Zaagbek (3), Nonnetje (2), Kolgans (3), Rietgans (5), Kleine Zwaan (22), Havik (3), Blauwe Kiekendief (1), Goudplevier (1), Witgatje (4), IJsvogel (2), Groene Specht (1), Geelgors (1), Sneeuwgorst (1), Putter (33), Goudvink (3) en Bonte Kraai (2). En last but not least één Strandleeuwerik.

Een hele lijst mede veroorzaakt door het gunstige telweer (licht bewolkt, weinig wind, temperaturen om het vriespunt) en het invallen van de vorst.

Talrijkste soorten : Kievit (9123), Meerkoet (5314), Kokmeeuw (4771), Wilde Eend (3996), Spreeuw (2369) en Smient (1192).

Aan exoten deze keer : Carolina Eend, Zwarte Zwaan, Nijlgans en Canada Gans.

Herman Meekes, de Steekse Acker 12-25, 6546 DD Nijmegen
080 783301

Begin maart werden wij wakker door een schel geschreeuw. dat wij nog nooit eerder gehoord hadden. Nieuwsgierig keken wij door de ruiten en zagen, dat er enkele reigers teruggekeerd waren op hun nesten, die de hele winter leeg geweest waren. De terugkeer der reigers in de kolonie van Ubbergen bij Dennenheuvel en Schoonoord geschiedde dit jaar op een zondagmorgen. De 4e maart zagen we ze voor het eerst.

Volgens "Zien is kennen" moesten de reigers al in februari gekomen zijn, maar omdat de vorst zo lang aangehouden had, kwamen dit jaar de reigers later dan gewoonlijk.

Als wij uit het raam van de slaapzaal keken, zagen wij er iedere keer meer bij komen, telkens per kleine groepen van 3 of 4. Na anderhalve week was de kolonie bijna voltallig. Nu - begin mei - zijn ze er vanzelfspreken allemaal.

Die kolonie ligt tegenover het pensionaat - onze school. Wij zijn er twee keer op uit geweest om het aantal nesten te tellen.

Het Staatsbosbeheer had te kennen gegeven, dat men, evenals voor de oeevaar een overzicht wilde verkrijgen van de stand van de blauwe reiger in ons land.

De eerste tocht was op maandag 23 april. "Jongens, (dat waren wij, meisjes) wij gaan naar Dennenheuvel, om daar de reigers te bekijken, die er zich gevestigd hebben". "Hoiiii!" was het antwoord. Wij liepen de tuin van het pensionaat door en kwamen aan de overkant van de Rijksstraatweg op het heuvelachtige terrein van Dennenheuvel. Daar aangekomen, moesten wij een eindje door het bos op zoek naar de reigers. Maar dei lieten niet lang op zich wachten, want ze waren zo vriendelijk ons even de weg te wijzen door ons met hun gekwetter en gesnater de richting aan te geven.

Daar zat de hele familie. Het was, denken wij, gezamenlijk praat-uurtje, want het lawaai was niet van de lucht. Er waren ongeveer een stuk of zestien nesten, de meeste bewoond. Wij liepen er vlug onder-door, want je kon ieder ogenblik iets van boven verwachten. Ze zaten in de loofbomen. Het leek net of er witkalk tegen de bomen zat, maar dat zijn de uitwerpselen van de reigers. Ook de grond lag bezaaid met witte uitwerpselen.

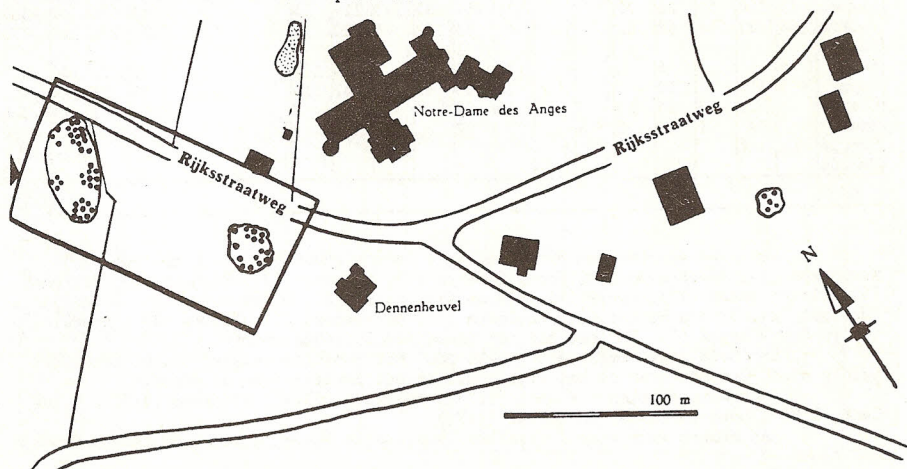

Fig. 1 Het omlinjde deel geeft de kolonie aan. Elke punt stelt een nest voor.

Het was een enig gezicht, die grote, slanke vogels, die langzaam zeilend neerstreken, hun poten vooruitgestrekt tegen de wind in, zich zo op hun nest installerend.

Als de reiger op zijn nest daalt, doet hij dat tegen de wind in, cirkelt er eerst een paar keer boven, zet zijn poten schrap: dan komt de hals naar voren, die hij buigt als een slang en hij daalt rustig. Zijn vleugels houdt hij tot het laatste moment open, om zo als het ware zijn val te breken.

De reigers komen in het bos niet aan de grond, wel in de weilanden, waar je ze langs de sloten ziet staan, spiedend naar voedsel. Als hij gaat vliegen, heeft de reiger zijn hals helemaal uitgestrekt. Als hij een aardige snelheid heeft bereikt, trekt hij zijn hals in. Als hij alleen maar een beetje rondvliegt, heeft hij zijn nek niet ingetrokken.

Als je nu in de tijd van de lente komt, zie je volop de reigers af en aan vliegen, bos, weiland, weiland bos....

De reigerkolonie is gevestigd op de bosrand van de Nijmeegse heuvelrug, daar maken zij hun nesten in de bomen en zij bezitten een uitstekende uitkijkpost op de Ooypolder, waar zij hun voedsel zoeken.

De jongen waren waarschijnlijk al uitgekomen, want overal vonden wij de lege schalen van de licht turquoise eieren.

Wanneer de reigers in juni of juli weggaan, dan doen de nesten voor ongeveer een half jaar geen dienst. Dan kan het gebeuren, dat er in de wintermaanden nesten uit de bomen vallen. Er lagen een tweetal van die lege nesten, die naar beneden waren gevallen (of ge-goid).

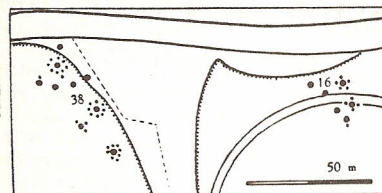

Fig. 2 Het omlinjde deel uit fig. 1.

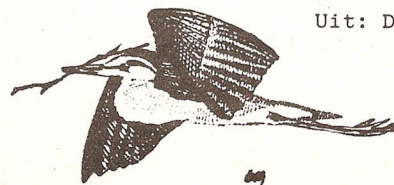
Elke punt stelt een nest voor; een dikke punt stelt bovendien een boom voor.

er van is, dat wij nu de komende jaren zich uitbreidt of kleiner wordt.

Schuin achter de oude burgemeesterswoning en op de helling van het grondgebied van Heuvelust, dat als een witte wachter achter de Rijksstraatweg opkijkt, is nog een rest van de oude kolonie, die daar voor de oorlog was. Tijdens de oorlog heeft die zich verplaatst, omdat er een bom was gevallen en een aantal bomen was gesneuveld. Van die "voorrologse" kolonie zijn nog 5 nesten over en naar de tegenwoordige bewoonster van Heuvelust ons vertelde, wordt er ook wel eens een reiger waargenomen. Maar de eigenlijke kolonie ligt nu 375 m verder, tegenover onze school het pensionaat. Eigenlijk is het onze kolonie. En wij gaan er wat trots op.

M.M.S. I. Notre Dame des Anges, Ubbergen.

Uit: De Zwerver in Gods vrije natuur
16 (1956): 127-128

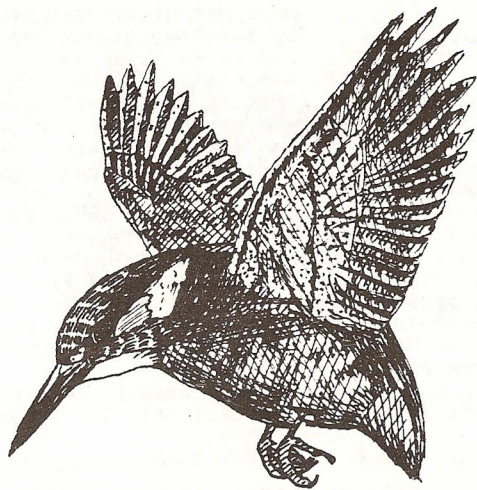
HET VOORKOMEN VAN DE IJSVOGEL IN DE WINTER IN HET RIJK VAN NIJMEGEN. DEEL I AANTALSVERLOOP EN TREK.

Inleiding

Het aantal exemplaren van de Ijsvogelpopulatie dat in Nederland verblijft, kan per winter sterk verschillen. Dit is het gevolg van strenge vorstperiodes, wanneer er voor de Ijsvogel geen voedsel voorhanden is, omdat alle wateren dichtgevroren zijn. Dit is ook het gevolg van zachte winters en goede broedseizoenen, wanneer de Ijsvogelpopulatie zich weer herstelt van het verlies dat geleden is in een strenge vorstperiode.

In dit artikel laat ik het verband zien tussen de graad winter, de gesteldheid van het broedseizoen en het aantalsverloop in het winterhalfjaar. Ook zal ik in deel II van dit artikel verder ingaan op de verspreiding van de Ijsvogel tijdens het winterhalfjaar.

De waarnemingen die ik gebruikt heb zijn afkomstig uit het archief van de VWG.

EJ'05

De laatste jaren komen er steeds meer Ijsvogelwaarnemingen in het archief. Deze stijging van het aantal waarnemingen hangt waarschijnlijk samen met het groeiend aantal waarnemers. Om deze reden heb ik de waarnemingen vanaf de winter 1975/76 gebruikt. Voor die tijd was het aantal waarnemingen uit het archief zo klein dat er geen zinnige conclusies getrokken kunnen worden.

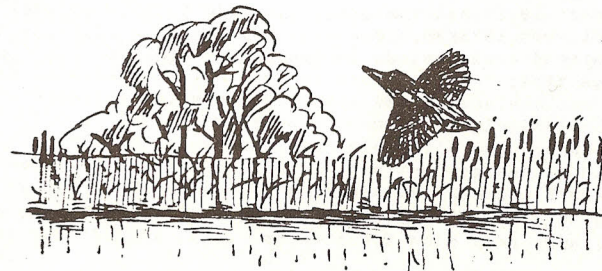
Algemeen overzicht

De in Nederland levende ondersoort - ispide, komt voor van Midden Zweden in het noorden tot in Spanje, Noord-Italië en Roemenië in het zuiden. De Nederlandse broedpopulatie overwintert grotendeels in eigen land, ofschoon de jonge Ijsvogels, die uitgevlogen zijn, vaak wegtrekken of gaan zwerven. Ons winterbestand wordt aangevuld met vogels uit Duitsland, Polen en België.

De strenge winters van 1928/29, 1954/55 en 1956/57 eisten veel slachtoffers in Nederland, maar ondanks deze aantalsreducties komt het broedvogelbestand in ons land geregeld boven 250 paren.

De uiterst strenge winter van 1962/63 zorgde ervoor dat in het broedseizoen van 1963 slechts 9-14 paren ontdekt konden worden. Daarna volgde een herstel tot ten minste 10-25 paren in 1964-66, 42 in 1967 en 44 in 1968. In 1970 en 1971 broedden naar schatting hoogstens 60 en 50 paren. Door de tien dagen durende vorstperiode in januari en februari 1976 en de erop volgende droge zomer, daalde het aantal broedparen ten opzichte van 1975 (ongeveer 275-350 broedpaar (?)) met gemiddeld 50% (1976 ongeveer 90-140 broedpaar (?)). De achteruitgang was het grootst in het noorden en westen van Nederland (95-100%) en het kleinst in het zuidoosten (20-50%) (8).

Niet alleen strenge winters vormen een bedreiging voor de Ijsvogel, ook de bemoeienissen van de mens vormen een extra last. Als belangrijkste factoren van bedreiging zijn aan te wijzen de vervuiling van het oppervlaktewater en het rechtekken van rivieren en beken, waardoor de nestgelegenheid verdwijnt en bovendien deze rivieren en beken sneller dichtvriezen, zodat er bij vorst in grote gebieden geen open water meer te vinden is. Ook de groeiende recreatiedruk heeft negatieve invloed op het broedvogelbestand van de Ijsvogel. Het herstel van de populatie na een strenge winter kan erg snel gaan, mits het milieu verder in orde is. 7 Jaar na de strenge winter van 1962/63 was de populatie op verschillende plaatsen in West Europa nog niet helemaal hersteld, de ondertussen ingetreden biotoopverslechteringen zouden daarvoor medeverantwoordelijk kunnen worden gesteld (?).

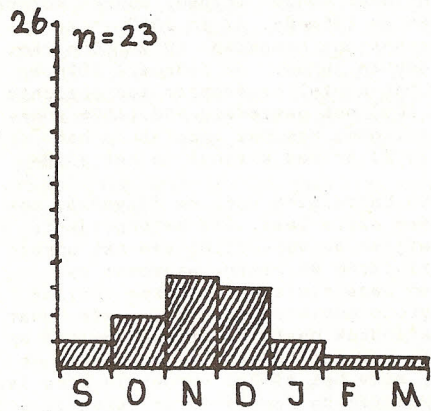

Verwerking van Gegevens

In beginsel heb ik eraan gedacht om de waarnemingen op te splitsen in: waarnemingen van een pleisterend exemplaar en losse waarnemingen die mogelijk op onbevestigde pleisteraars duiden. Maar omdat er geen enkele zekerheid bestaat dat een aantal waarnemingen in hetzelfde gebied duidt op een pleisteraar, immers er kunnen waarnemingen tussen zitten van zwervers en trekkers, heb ik iedere waarneming als een "losse" waarneming aangezien. Een waarneming kan als één waargenomen exemplaar beschouwd worden. Zelden komt het voor dat in het winterhalfjaar per waarneming meer dan één exemplaar wordt waargenomen. Een waarneming van twee exemplaren heb ik beschouwd als twee waarnemingen.

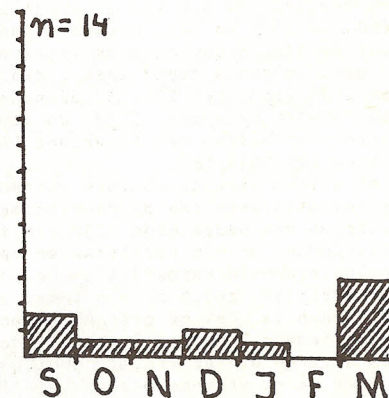
Resultaten:Aantalsverloop

In het totaal kwamen er 265 waarnemingen bij het archief binnen. Dan spreek ik over de waarnemingen uit het winterhalfjaar 1975/76 tot en met 1984/85 uit het rijk van Nijmegen.

75-76

FIGUUR 1

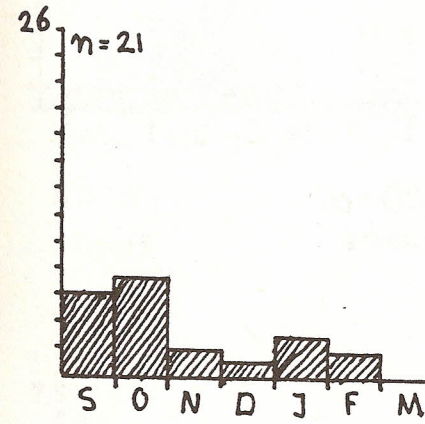
76-77

FIGUUR 2

Als we kijken naar figuur 2 zien we dat het totale aantal waarnemingen (n=14) dat gedaan is in het winterhalfjaar van 1976/77 met 31% gereduceerd is ten opzichte van 1975/76. Deze reductie zal te danken zijn aan de tien dagen durende vorstperiode in januari en februari 1976 en de erop volgende droge zomer.

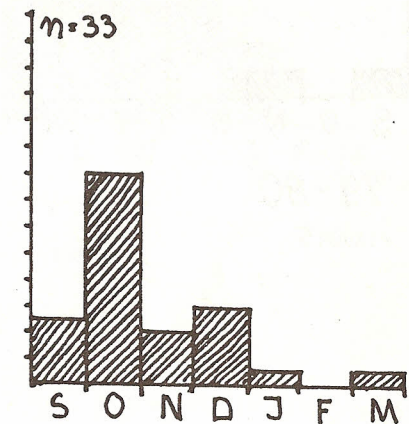
De landelijke gegevens bevestigen de gegevens uit het Rijk van Nijmegen. Volgens de landelijke gegevens was de reductie het kleinst in het zuidoosten van ons land (20-50%)(8).

76/77 was een zachte winter, de zomer van 1977 gaf een normaal neerslagpatroon weer, zodat kleine wateren (beken e.d.) niet uitdroogden (wat wél het geval was in de zomer van 1976) en daardoor het bestand zich kon herstellen. Dit zien we in figuur 3 waarin is uiteengezet het aantalsverloop in het winterhalfjaar van 1977-78.

77-78

FIGUUR 3

78-79

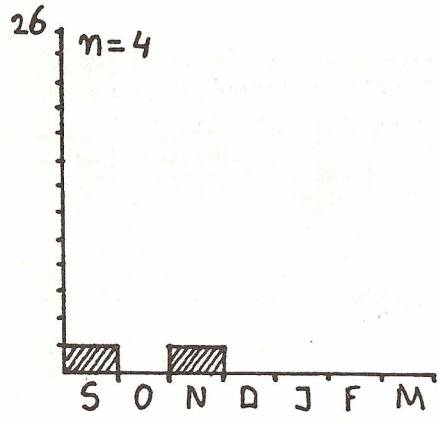
FIGUUR 4

De winter van 1978/79 was een koude winter, de gemiddelde temperatuur gemeten in De Bilt was 0,0-1,0 graden. De gevolgen waren in het winterhalfjaar van 1979/80 goed merkbaar. Het aantal waarnemingen liep terug van 33 in 1978/79 (figuur 4) naar 4 in het winterhalfjaar 1979/80 (figuur 5) (-76%).

Het herstel gaat moeizaam. Winterhalfjaar 1980/81 (figuur 6) geeft ons 3 waarnemingen. Een zachte en een normale winter daarop zorgen voor een goed herstel. U ziet in figuur 7 van winter 1981/82 een toename aan waarnemingen van 1000% ten opzichte van 1980/81.

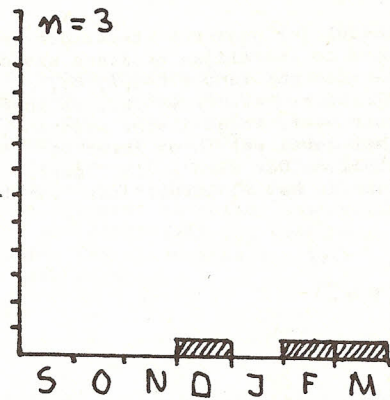
De zomer van 1982 was zeer droog, kleine poeltjes en beken droogden uit en het voedselaanbod kromp aanzienlijk. Dit is de oorzaak van een slecht broedseizoen 1982. Daarmee kunnen we het gedaalde aantal waarnemingen in de winter 1982/83 (figuur 8) ten opzichte van 1981/82 verklaren. De zachte winters 1982/83, 1983/84 kunnen een verklaring zijn voor het stijgende aantal waarnemingen naar 77 over het winterhalfjaar 1984/85 (figuur 10). Mogelijk zal een groot deel van de waarnemingen gedaan in het winterhalfjaar 1983/84 betrekking hebben op pleisterende exemplaren. Die winter was 28% van de waarnemingen afkomstig van de Oude Maasarm, bij Beugen-Boxmeer (in 1984 zou er ook een paartje gebreed hebben), 9% van het Defensiekanaal bij Mill en nog eens 9% van de stuw bij Sambeek. Dit duidt op meerdere pleisterende Ijvogels die meerdere malen zijn waargenomen. In de winter van 1983/84 werden er over het hele land vele Ijvogels waargenomen.

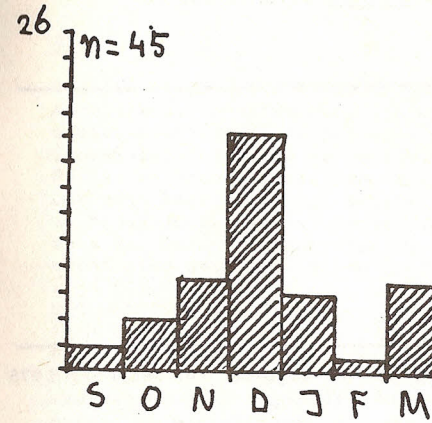
79-80

FIGUUR 5

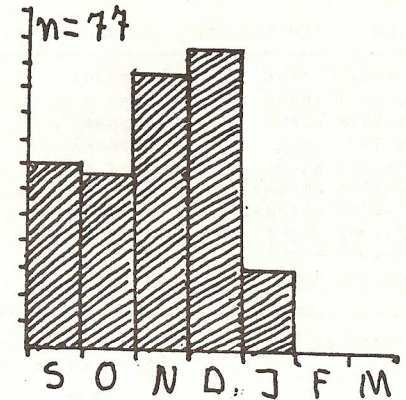
80-81

FIGUUR 6

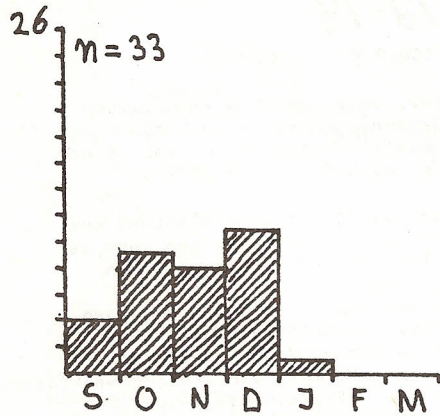
83-84

FIGUUR 9

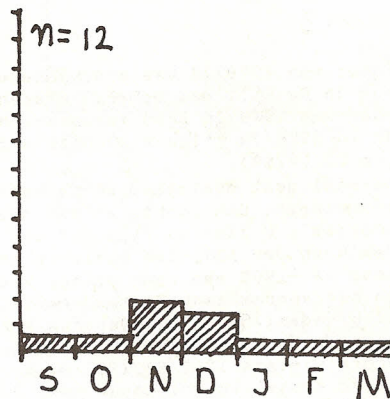
84-85

FIGUUR 10

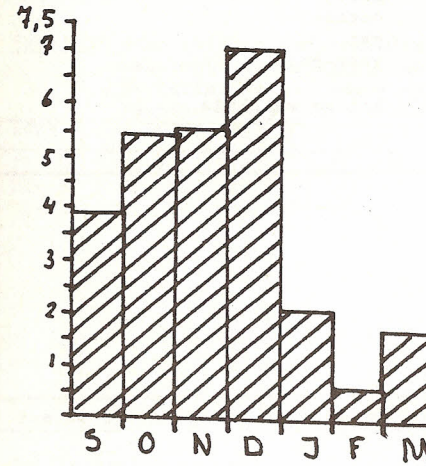
81-82

FIGUUR 7

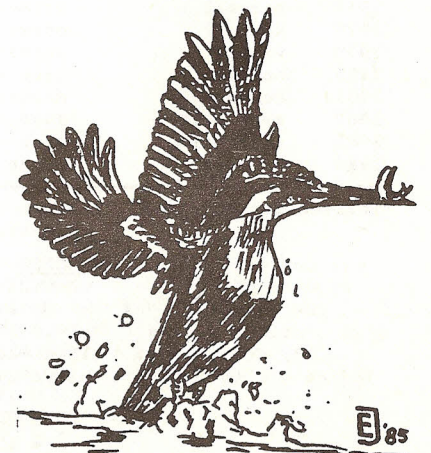

82-83

FIGUUR 8

FIGUUR 11 Gemiddelde aantallen per maand, berekend vanaf winter 1975/76.

E 85

Tabel 1: Temperatuur en neerslag van de winters 1975/76 tot en met 1984/85.

WINTER	TEMPERATUUR	NEERSLAG
1975-1976	zacht	normaal
1976-1977	zacht	zeer nat
1977-1978	zacht	normaal
1978-1979	koud	normaal
1979-1980	zacht	zeer nat
1980-1981	normaal	zeer nat
1981-1982	normaal	normaal
1982-1983	zacht	zeer nat
1983-1984	zacht	zeer nat
1984-1985	koud	droog

Toelichting bij tabel 1: winter 1975-1976 is het tijdvak van december 1975 tot en met februari 1976.

WINTER

Gemiddelde temperatuur te De Bilt.

< 0,0 °C zeer koud

0,0-1,0 koud

1,1-2,9 normaal

3,0-4,0 zacht

> 4,0 zeer zacht

Landgemiddelde neerslag.

< 95,0 mm zeer droog

95,0-125,0 droog

125,1-174,9 normaal

175,0-205,0 nat

> 205,0 zeer nat

Tabel 2: Temperatuur van de zomers 1976 tot en met 1984.

ZOMER	TEMPERATUUR	NEERSLAG
1976	zeer warm	zeer droog
1977	normaal	normaal
1978	koud	normaal
1979	koud	normaal
1980	normaal	zeer nat
1981	normaal	normaal
1982	zeer warm	zeer droog
1983	zeer warm	zeer droog
1984	normaal	droog

Toelichting bij tabel 2: Zomer 1976 is het tijdvak van juni tot en met augustus 1976.

ZOMER

Gemiddelde temperatuur te De Bilt

< 14,8 °C zeer koud

14,8-15,5 koud

15,6-16,5 normaal

16,6-17,3 warm

> 17,3 zeer warm

Landgemiddelde neerslag

< 135,0 mm zeer droog

135,0-175,0 droog

175,1-234,9 normaal

235,0-275,0 nat

> 275,0 zeer nat

Trek

Vogels van de grote Rivieren zegt: "de Ijsvogel is stand- en zwerfvogel, mogelijk ook doortrekker. Wintergast in uiterst klein aantal!

Winterwaarnemingen in het Rijk van Nijmegen kunnen betrekking hebben op broedvogels of jonge ex. die van elders afkomstig zijn.

Buiten de broedplaatsen verschijnen de eerste Ijsvogels begin juli(juni). Dit zijn vogels uit het eerste broedsel. Vogels uit Maart/april broedsels in Middeneuropa kunnen vanaf einde augustus/ begin september al de zuidrand van het winterkwartier bereikt hebben. Het wegtrekken van de jongen neemt eind september af en schijnt in november verregaand voorbij te zijn (7).

Uit het Rijk van Nijmegen zijn maar weinig echte trekgegevens bekend. Toch valt op te merken uit de gegevens van ons werkgebied dat in Augustus de eerste "behoorlijke" aantallen Ijsvogels worden gezien en dat in de broedtijd vrij weinig Ijsvogels worden gezien. De stijging van het aantal waarnemingen in Augustus ten opzichte van de maanden juni en juli, kan duiden op migratie van de eerste jonge vogels van de broedplaatsen naar de overwinteringsgebieden.

Tijdens de najaarstrekkingen in 1983 en 1984 langs de Maas nabij Groeningen, werden verschillende trekkende Ijsvogels waargenomen.

Waaraan kon men zien dat het trekkende Ijsvogels betrof? Op de volgende twee punten wordt dat beoordeeld:

1. De Maas is een vrij ongewone plaats voor de Ijsvogel.

2. De vogels die langstrokken/ vlogen werden van verre gehoord en vlogen zonder ergens te gaan zitten (wanneer het om niet-trekkende Ijsvogels gaat) door.

Tabel 3: Waarnemingen van trekkende Ijsvogels tijdens de Najaarstrekkingen van 1983 en 1984 langs de Maas bij Groeningen. De letter na ex. geeft de trekrichting aan. Tussen de haakjes; het aantal min. t.o.v. zonsopkomst.

1983	1984
25- 9 1 N(-14)	15- 8 1 Z(+58)
27- 9 1 Z(+10)	21- 8 1 Z(-14)
5-11 1 Z(+ 7)	26- 8 1 Z(-28)
	1 N(+35)
	29- 8 1 Z(+13)
	2- 9 1 N(-20)
	2 Z(+ 2)
	23- 9 1 Z(-18)
	17-10 1 N(-24)
	19-10 1 N(+14)
	1 Z(+29)
	27-10 1 Z(+ 7)

De Ijsvogel trok in 1983 al opvallend (zie: tabel 3), maar na nog een zachte winter en een daaropvolgend goed broedseizoen 1984 trokken de Ijsvogels ontzettend veel in 1984. Overigens kan men het beste het aantal Ijsvogels zien als "1 maal een trekkende Ijsvogel gezien", want in hoeverre het hier verschillende ex. betreft is onduidelijk (9). Het hoge aantal trekkende Ijsvogels in augustus 1984 kan wijzen op het uitzwermen van jonge vogels (zie: tabel 3 1984).

Er zijn enige ringgegevens bekend uit het Rijk van Nijmegen, zie tabel 4. In vogelnetten die bij de Bisonbaai (Doypolder) stonden opgesteld kon op 2-9-1977 een adulte Ijsvogel en op 18-9-1977 een eerstejaars exemplaar worden gevangen en geringd(10). De heer Probst heeft in het Rijk van Nijmegen ook enkele Ijsvogels geringd (zie: tabel 4)(6).

Tabel 4. Ringdatum - plaats, datum en plaats van terugmeling van de door Probst geringde Ijsvogels in het Rijk van Nijmegen.

16-07-67	Milsbeek(p)	16-03-68	Winterswijk (♂)	60 km
24-05-68	Milsbeek(p)	25-08-69	Hollandse Veld	110 km
15-07-77	Mook (p)	02-09-77	Stryensas	90 km
08-05-74	Mook (a)	03-11-76	Mook (dood)	

p=pulli a=adult (6)

Op 20-05-67 werd in Turnhout (België) een pulli geringd, op 07-05-68 werd deze teruggemeld uit Wychen (75 km)(6). Vogeltrekstation Arnhem berichtte op 1 maart 1977 dat van de 83 geringde niet vliegvlugge Ijsvogels er 14 op een afstand van minstens 100 km van hun geboorteplaats werden gevonden. De verste wegtrek was 890 km van de broed-geboorteplaats vandaan. Dit zijn gegevens uit Nederland, uit het buitenland zijn gegevens bekend van Ijsvogels die afstanden vlogen van over 1000 km (7).

Deel II van dit artikel zal gaan over de verspreiding van de Ijsvogel in het winterhalfjaar in het Rijk van Nijmegen. Hierin zal dieper worden ingegaan op de broedplaatsen in het Rijk van Nijmegen en de samenhang van de broedplaatsen en de verspreiding van de Ijsvogel in het winterhalfjaar.

WORDT VERVOLGD

Literatuur

1. Alleyn, W.F. et al., Avifauna van Midden Nederland, Assen 1971 p.p. 306-310.
2. Bergh, L.M.J. van den, et al., De Vogels van de Grote Rivieren, Utrecht/Antwerpen 1979 p.p. 215-216.
3. Peterson, R.T., Mountfort & Hollom, Petersons vogelgids, Amsterdam/Brussel 1981 p.p. 198 & 217.
4. Sauer, F., Watervogels, Amsterdam 1982 p.p. 278-279.
5. Poot, M., Het voorkomen van de Ijsvogel in de winter 1983-1984 in de provincie Utrecht., de Kruisbek, 27(1984) no.5 p.p. 177-183.
6. Probst, J.G.A., De Ijsvogel in Nederland., Tilburg 1982 p.p.1-55.
7. Glutz von Blotzheim, U.N.Z., Z.K.M. Bauer 1980, Handbuch der Vögel Mitteleuropas 9, Wiesbaden p.p. 735-774.
8. Teixeira, R.M., Atlas van de Nederlandse broedvogels., Deventer 1979 p.p.210-211.
9. Heg, D., Najaarstrektellingen Maas Groeningen 1983-1984, de Mousik, 11(1985)no.1 p.p. 12-36.
10. VWG Rijk van Nijmegen e.o., Vogels van de Doypolder, Nijmegen 1985 p.p.214-215.

Edward Jans
Schaarweg 13
5438 AJ Gassel
08860-75833

voor u gelezen

- DE KORHAAN Vogelwerkgroep het Gooi en omstreken jrg.16 5&6 december 82
- ★ Broedvogelinventarisatie van het landgoed Oud-Naarden (T. van Woersem) pp. 112-114
  - ★ Zandzwaluwen en natuurbeschermers: dankbare samenwerking wordt voortgezet (P.W. Dieperink) pp 118-123
In dit artikeltje wordt bekeken in hoeverre beschermingsactiviteiten invloed hebben gehad op de sinds 1977 opgetreden herstel van de Oeverzwaluw in het Gooi
  - ★ Resultaten roofvogeltelling januari 1982 (A. du Mosch) pp. 125-128
Het verslag betreft resultaten uit het werkgebied van de VWG het Gooi

- ★ Waarneming van een Morinelplevier op de Westerheide (R.G. Moolenbeek) p. 131
Een Waarneming van 24/25-5-1982
- ★ De Nijlgans, nu ook broedvogel in het Gooi en Vechtplassegebied (A. Stoker) pp. 132-135
DE KORHAAN jrg. 17 nr. 1 februari 1983
- ★ Herfsttrek van Kraanvogels (Grus grus) in het Gooi 1982 (F. van Klaveren) pp. 13-18
- ★ Fenologie 1982 (N.A. Klippel) pp. 22-23
DE KORHAAN jrg. 17 nr. 2 april 1983
- ★ De Slechtvalk, overwinteraar in het Gooi e.o.? (P. Dieperink) pp. 35-36
- ★ Het Naarderbos (broedvogelinventarisatie 1982) (M. v.d. Pol) pp. 36-38
- ★ De Appelvink (Coccothraustes coccothraustes) zijn voorkomen en gedrag in het Gooi en het Vechtplassegebied (D.A. Jonkers) pp. 41-47
DE KORHAAN jrg. 17 nr. 3 juni 1983
- ★ De watervogels van het IJsselmeer en het Randmeergebied in het seizoen 1982-1983 (A. Vermeule) pp. 67-70
DE KORHAAN JRG. 17 NR. 4 augustus 1983
- ★ Verslag van een orientatie naar gestuwde vogeltrek in het najaar van 1982 bij de Hollandse brug (G. Blok) pp. 84-88
- ★ Kluten, plevieren en sterns. Broedgevallen bij de Stichtse brug in de jaren 1980-1983 (P. Dieperink) pp. 89-91
- ★ Interessante terugmeldingen (G. Mijnhout) pp. 91-94
Enkele terugmeldingen van ringvangsten van het Vogeltrekstation in Heteren
DE KORHAAN jrg. 17 nr. 5 oktober 1983
- ★ Bergeenden in het Gooi, broedgevallen in 1981 en 1982 (A.J. van Klaveren) pp. 107-115
- ★ Tapuit, incidentele broedvogel in het Gooi. Een broedgeval in Blaricum in 1983 (P. Dieperink) p. 117
- ★ Verslag van onze medewerking aan het Zweedse SOVON-project (W. Leurs & J. Verhey) pp. 119-122
DE KORHAAN jrg. 18 nr. 1 februari 1984
- ★ Fenologie 1983 (N.A. Klippel) pp. 16-18
- ★ Huiszwaluw tellingen 1981, 1982 en 1983 (R. Kok)
In het Gooi zijn jaarlijks 800-1200 huiszwaluwparen broedend aangetroffen. In dit verslag worden de broedplaatsen, biotopen, koloniebezetting en "bouw-windrichting" besproken.
DE KORHAAN jrg. 18 nr. 2 april 1984
- ★ Globale broedvogelinventarisatie van het oostelijk deel van de polders Binnendijk te Veen en Zuidpolder te Veen bij Eemnes in 1983 (R. Willmestein) pp. 39-46
- ★ Broedvogelinventarisatie (1974) "wilgenreservaat" in Zuidelijk Flevo-land (B. van Poelgeest, F. de Roder) pp. 47-50
Het betreft het bosje hoek Knardijk/Vogelweg
- ★ De midwintercensus van roofvogels in 1983 (D.A. Jonkers) pp. 50-54
(een tijdens de tellingen gedane, opvallende waarneming is die van een te voet jagende Sperwer).
DE KORHAAN jrg. 18 nr. 3 & 4 zijn niet in het archief aanwezig

DE KORHAAN jrg. 18 nr. 5 oktober 1984

- ★ Kokmeeuwen troepsgewijs in de lucht jagend op insecten (W. Kraak) pp. 107-108
- ★ Broedvogelinventarisatie van het Echobos, het Kocherbos en enige andere gebieden in de gemeente Muiderberg (H. Fuchs, M. v.d. Pol, M. Zwart) pp. 109-114. Het betreft inventarisaties uit 1983.
- ★ Buitengebeuren in triplo (S.H. Pelstra) pp. 114-116
Pelstra schotelt de lezer 3 waarnemingen voor, waarvan er twee toch wel uitzonderlijk genoemd mogen worden: een meermalen in het gras dui-kende Dwegvleermuis en een in z'n geheel van een tak in het water dui-kende Wouwaap.
- ★ Een pinkstervacantie naar Cap Fréhel en les Sept Iles (R. Swankhuizen) pp. 116-117.
Een uitstapje naar Cap Fréhel (Bretagne) lijkt de moeite waard.
DE KORHAAN jrg. 18 nr. 6 december 1984
- ★ Het Wouwaapje in het Ankeveense plassegebied (M. Haverkamp) pp. 134-135
In het wouwapen-rampjaar 1984 werden in bovengenoemd gebied toch nog waarnemingen verricht aan 5 broedparen.
- ★ Inventarisatie van de Gierzwaluw (Apus apus) in 1983 in de gemeente Bussum (H. Fuchs) pp. 137-139
DE KORHAAN jrg. 19 nr. 1 februari 1985
- ★ De ontwikkeling van de populatie van de Oeverzwaluw (Riparia riparia) in het Gooi en omstreken in 1983 en 1984 (P. Dieperink) pp. 15-17
- ★ Fenologie 1984 (N.A. Klippel) pp. 18-19
- ★ Blauwe Reigers en Geelgerande Watertorren (D.A. Jonkers) pp. 22-24
In het vroege voorjaar (van 1984?) werden opvallend veel resten van Geelgerande Watertorren aangetroffen in braakballen van Blauwe Reigers.
DE KORHAAN jrg. 19 nr. 2 februari 1985
- ★ Winterwaarneming Koekoek (Cuculus canorus) in Zuidelijk Flevoland (E. Lam) p. 38
- ★ Zesten jaar uilenexcursies op het landgoed Groeneveld (1970-1985) (J. Harder) pp. 39-40
- ★ Braakballenanalyses van Steenuilen (Athene noctua) uit de omgeving van Vreeland (E. Lam) pp. 43-46
DE KORHAAN jrg. 19 nr. 3 juni 1985
- ★ Meeuwenslaapplaats in de Randmeren en het Vechtpassegebied (D.A. Jonkers) pp. 55-58
- ★ Een Bosspitsmuis (Sorex araneus) als haikspoor (E. Lam) p. 64
DE KORHAAN JRG. 19 nr. 4 augustus 1985
- ★ Globale broedvogelinventarisatie kust Oostermeent tot en met het Raboes (E. Lam) pp. 75-77
- ★ Vogels kijken in Senegal (West-Afrika) (R. Sinoo) pp. 79-85
Een zeer interessant stukje, waaruit blijkt dat in de directe omgeving van een drukke stad als Dakar zeer interessante waarnemingen te doen zijn.
- ★ Watervogeltellingen van Gooi- en Eemmeer 1984-1985 (A. Vermeule) 87-90
BELANGSTELLENDE VOOR DEZE LECTUUR KUNNEN CONTACT OPNEMEN MET
ward Hagemeijer, van der Brugghenstraat 10, Nijmegen, 080-234748

MENING

VOGELS VAN DE OOPOLDER

Jongens waren we, maar aardige jongens (Nescio, Titaantjes)

Eindelijk weer eens een boek dat niet serieus genomen hoeft te worden. Een boek om voor je genoeg in te bladeren. Ornithologische bedlectuur. Enthousiasme, soortenrijkdom en een schijn van wetenschappelijkheid zijn, met de prentjes, de ingrediënten van dit wollige boek. Aanstekelijke hoofdstukken leiden de lezer in. Superlateiven schieten de redactie tekort om het gebied te waarderen en alle mogelijk informatie wordt aangedragen als bewijsmateriaal (gegevens uit een droge zomer tellen niet, want daarvan zijn de cijfers te laag). Begrijpelijkerwijs leidt dit enthousiasme tot verblinding. Niet alleen verschijnt bijna tegelijkertijd een avifauna van de Duffelt, maar ook wordt een eventuele Waalbochtverlegging kennelijk niet bezwaarlijk gevonden - daar is immers vanalles van te maken, net zoals van de Ooij. De soortenlijst is indrukwekkend. Die alleen al maakt een boekuitgave waard. Want lijsten met veel, en zeldzame, soorten iets waar vogelaars maar niet genoeg van kunnen krijgen. Overigens is zo'n mooie soortenlijst bijna overal op te stellen waar even intensief gepatrouilleerd wordt. Een grauwe kiekendief trekt ook elders wel eens over. Jammer is wel, dat er geen soorten zijn opgenomen, die niet in de Ooij voorkomen: daar waren vast wel even lange artikelen over te schrijven geweest als over de ortolaan.

Met de wetenschap wordt een subtiel spel gespeeld. Een forse verantwoording doet het ergste vermoeden. Maar al spoedig blijkt dat het niet zo bedoeld is, want de gegevens die worden gepresenteerd zijn schamel: enkele inventarisaties en een kast vol losse gegevens. Of is het toch zo bedoeld? Tabel na tabel verschijnt, cijfers, curven. Maar nee. Ze Zijn in de lucht gehangen. Gegevens over soorten en aantallen in Loenen, Gendt of Bienen ontbreken. Wat zouden die aantallen bij de merel betekenen? Wie zich nog niet laat overtuigen van het speelse karakter van dit boek moet maar eens naar de kaarten kijken. Millingen staat er wel op, maar niemand is daar ooit geweest! Of lees een klein stukje. De hele toonaard is toch innemend en zorgeloos? Onbekendheid met de broedplaatsen van de zwarte ooievaar in de BRD, tegenspraken bij de roodborst en heggemus, geen aandacht voor de leeftijd van kwakken enzovoort enzovoort, het maakt toch duidelijk dat het serieuze mensen bij de neus neemt?

Tenslotte de prentjes. De kroon op het werk. Even onduidelijk als foto's, maar veel mooier. Deze indrukwekkende reeks romantische beelden van de Ooijpolder roepen een Poortvlietachtige werkelijkheid op, die slechts door de slaap wordt verdreven. Een heerlijk boek.

Pieter-Paul van Laake

LEDEN KUNNEN HET BOEK NOG STEEDS TEGEN DE GEREDUCEERDE PRIJS VAN F 22 KOPEN (EEN BOEK PER LID) IN DE WINKEL VAN OLOF VAN HOORN (ANTIQUARIAAT ZENO, LAGE MARKT 67, NIJMEGEN, maandag-vrijdag vóór de middag gesloten).

WERKGEBIED

Rijk van Nijmegen, Overbetuwe ten zuiden van de Linge en ten oosten van RW 75, Duffelt, Salmorth, Reichswald, de Kop van Limburg, Land van Cuyk, Land van Maas en Waal ten oosten van de lijn Wamel-Megen.

BESTUUR Laurens Rietveld, Kartuizerhof 10, 6511 ZE Nijmegen,
 Voorzitter: 080-227925
 Secretariaat: Louis Geraets, Burg. van Raaystraat 27,
 Penningmeester 5437 BC Beers, 08850-20263

WERKGROEPEN

Archief: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen
 080-220618

Excursies: Laurens Rietveld, Kartuizerhof 10, 6511 ZE Nijmegen
 080-227925

Kunstmatige nestgelegenheid: Wim Schurink, Marialaan 39,
 6541 RB Nijmegen, 080-773551

Rivierentellingen: Jan van der Brugge, Zonstraat 7, 6543 VM Nijmegen
 080-780040

Roofvogeltellingen: Gerard Müskens, Papenbergseweg 25, 6585 KV Mook,
 08896-1767

Vogelkursussen: Johan Thissen, Hobbemaweg 118, 6562 CW Groesbeek

Contactpersoon Werkgroep Land van Cuyk:
 Louis Geraets, Burg. van Raaystraat 27, 5437 BC Beers, 08850-20263

Asyls in de regio

H. Huilmand, Rijksstraatweg 303, 6573 CX Beek-Ubbergen,
 08895-3376 (roofvogels en uilen)

B. Jansen, Weg door Jonkerbos 5, 6532 SV Nijmegen, 080-551439

M. Reijnders, Heijenseweg 51, 6591 HB Gennep, 08851-11906

J. van der Vaart, Jozef Israëlsstraat 15, 6521 MS Nijmegen,
 080-2334470

N. Ebben, Heerstraat 18, 5435 PC St. Agatha, 08850-12378

Overtredingen van de Vogelwet en de Natuurbeschermingswet kunnen gemeld worden aan de heer P. Brugman, Regt. Stoottroepenstr. 14, 5431 TA Cuyk, 08850-15901 (Controleur van deze wetten).

Strafbare feiten, die direct of indirect te maken hebben met de bescherming van de natuur (Jachtwet, Vogelwet, Visserijwet, Natuurbeschermingswet e.d.), kunnen uiteraard gemeld worden bij de plaatselijke politie, maar ook bij de Veldpolitie. Voor Gelderland is het telefoonnummer van de meldkamer: 055-664455.

Dood gevonden vogels kunnen voor onderzoek ingezonden worden naar het Centraaldiergeneeskundig Instituut, met name wanneer de omstandigheden verdacht zijn. Verkeersslachtoffers, olieslachtoffers e.d. worden niet onderzocht.

C.D.I. afd. B.P., Edelhertweg 15, 8219 PH Lelystad, 03200-73911

CONTRIBUTIE

Werkende leden f 10,--
 Sympatiserenden f 15,--
 Jeugdleden tot 18 f 5,--
 Gezinsleden f 2,50

GIRONUMMER

4463052 t.n.v.
 VWG Rijk van Nijmegen
 te Beers